

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

ZDRAVOTNĚ SOCIÁLNÍ FAKULTA

**STANOVENÍ POČTU OBYVATELSTVA, KTERÉ SE BUDE,
V PŘÍPADĚ ZÁVAŽNÉ MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI NEBO
KRIZOVÉ SITUACE, SAMOVOLNĚ EVAKUOVAT**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Autor: Bc. Eliška Vítová

Vedoucí práce: plk. Ing. Ladislav Karda

Datum odevzdání práce: 24. května 2010

Abstract

This diploma thesis *“Determining the number of citizens that will be evacuated in the case of a serious, extraordinary event or a crisis situation”* aims to assess the level of awareness of the residents of the South Bohemia Region about evacuation and those risks in their surroundings, especially to detect just how many people (families) would chose to spontaneous evacuate themselves in the event of an extraordinary event or crisis situation and how many residents would do so with the provision of transport. This information has been obtained by means of questionnaires.

In the description of the current situation, there is an overview of the laws and the establishment of the basic concepts related to evacuation.

The practical part deals with the evaluation of questionnaires that were distributed to the residents of the South Bohemia Region, and there is also a summary of this information within a comprehensive overview, including the division of the point of view between men and women, and the assessment of these results within the District of South Bohemia Region.

Preventative educational work among the population will contribute to the appropriate behaviour during these extraordinary events, which will assist the authorities in providing for the successful accomplishment of this evacuation. These good practices will reduce the health risks of people and will also prevent material and financial loss.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Stanovení počtu obyvatelstva, které se bude, v případě závažné mimořádné události nebo krizové situace, samovolně evakuovat“ vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č.111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Zdravotně sociální fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách.

V Českých Budějovicích 24.5. 2010

.....
podpis studenta

Poděkování

Chtěla bych poděkovat všem, kteří mi věnovali svůj čas, pozornost a trpělivost při řešení této problematiky. Především p.plk.Ing.Kardovi za pomoc a cenné rady při vypracování této diplomové práce.

OBSAH

ÚVOD

1. SOUČASNÝ STAV.....	8
1.1 Základní legislativa.....	9
1.2 Základní pojmy.....	9
1.3 Evakuace.....	22
1.3.1 Pojetí evakuace.....	23
1.3.1.1. <i>Pojetí evakuace z oblasti požární ochrany</i>	23
1.3.1.2. <i>Pojetí evakuace z oblasti ochrany obyvatelstva</i>	24
1.3.2 Plánování evakuace.....	25
1.3.3 Příprava evakuace.....	26
1.3.4 Zabezpečení evakuace.....	27
1.3.5 Orgány zodpovědné za řízení evakuace.....	30
1.3.6 Algoritmus evakuace.....	32
1.3.7 Základní rozdělení evakuace.....	33
1.3.7.1. <i>Podle rozsahu opatření</i>	33
1.3.7.2. <i>Podle doby trvání</i>	34
1.3.7.3. <i>Podle zvolené varianty řešení</i>	34
1.3.7.4. <i>Podle způsobu realizace</i>	35
1.3.8 Další možnosti dělení evakuace.....	36
1.4 Evakuační plány.....	37
1.4.1 Obsah plánu evakuace obyvatelstva.....	37
1.5 Zvláštnosti provádění evakuace.....	39
1.5.1 Evakuace v rámci povodňové ochrany.....	39
1.5.2 Evakuace v okolí jaderných zařízení.....	40
1.6 Připravenost a chování obyvatelstva při evakuaci.....	41
1.6.1 Příprava osob k evakuaci, evakuační zavazadlo.....	41
1.6.2 Zabezpečení obydlí před evakuací.....	42
1.6.3 Možné komplikace při evakuaci.....	43

1.7	Možnost evakuace bez evakuačních a přijímacích středisek.....	43
2.	CÍL PRÁCE A HYPOTÉZA.....	45
2.1	Cíl práce.....	45
2.2	Hypotéza.....	45
3.	METODIKA.....	46
4.	VÝSLEDKY.....	47
4.1	Informace o sledovaném souboru.....	47
4.2	Vyhodnocení dotazníků.....	48
5.	DISKUSE.....	67
6.	ZÁVĚR.....	74
7.	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	76
8.	KLÍČOVÁ SLOVA.....	79
	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK A ZNAČEK.....	80
9.	PŘÍLOHY.....	81

ÚVOD

Lidstvo se vždy potýkalo s řadou mimořádných, nepředvídatelných situací, které ohrožovaly jeho existenci. V minulosti to byly především přírodní katastrofy, ke kterým se postupem času s technickým a technologickým vývojem společnosti přidaly nová rizika a ohrožení způsobené činností člověka. Výroba různých výrobků, budování energetických zdrojů, skladování potřebných surovin spolu nese i nové druhy mimořádných událostí či krizových situací. K tomu všemu je nutné přidat i epidemie a epizootie (vázané zejména na velkochovy a vzácné chovy hospodářských zvířat), které tvoří další skupinu ohrožení. Proto je nutné budovat jednotný systém pro ochranu obyvatelstva před těmito hrozbami a znát způsoby, jak jim čelit.

Pokroky v oblasti technologií, technické a technologické havárie, živelní pohromy, epidemie a epizootie vyvolávají nevojenské formy ohrožení. Sociální a společenská ohrožení společnosti představují např. migrace obyvatelstva, proliferace zbraní hromadného ničení, různé konflikty a třeba až vojenské ohrožení.

Lidstvo tedy musí v průběhu vývoje čelit různým hrozbám a rizikům, v různých formách, velikostech a frekvencích vzniku.

Úsilím člověka bylo eliminovat tyto hrozby a vytvořit bezpečné prostředí pro život. Každá taková mimořádná událost má nenulovou pravděpodobnost vzniku. Nikdy ji tedy nelze zcela eliminovat. Proto se člověk soustředí na ochranu před těmito hrozbami a plánuje proti nim ochranná opatření.

Postupným vývojem se ochrana obyvatelstva dostala na takovou úroveň, jak ji známe dnes. Mezi opatření k ochraně obyvatelstva patří i evakuace, jako jedno z nejrozsáhlejších a nejnáročnějších ochranných opatření. Evakuace není jen přesunutí osob z ohroženého území na bezpečné místo, ale je mnohem širší, rozumí se jí souhrn organizačních a technických opatření, které zabezpečují přemístění osob, zvířat a věcných prostředků v daném pořadí priority z míst ohrožených mimořádnou událostí do míst, kde je pro evakuované obyvatelstvo připraveno náhradní, příp. nouzové ubytování a stravování, pro zvířata ustájení a pro věcné prostředky uskladnění.

1. SOUČASNÝ STAV

Evakuace je jedno ze základních, nejrozsáhlejších a nejúčinnějších opatření k ochraně obyvatelstva, především při jejím provedení v dostatečném předstihu vzniku mimořádné události v daném území. Provádí se v případě, kdy není možno danou situaci řešit jiným způsobem.

Konkrétní opatření týkající se evakuace jsou zahrnuta v havarijním plánu kraje (plán evakuace obyvatelstva) a vnějším havarijním plánu jaderné elektrárny Temelín (plán evakuace osob).

Evakuaci je třeba věnovat zvýšenou pozornost a při přípravě evakuačních opatření se přizpůsobovat a vhodně reagovat na změněné podmínky a často převládající *samovolnou evakuaci*. Předpokladem přednostní evakuace pro vybrané skupiny obyvatelstva je její kvalitní příprava, tzn. předem určené objekty pro náhradní ubytování obyvatelstva, registrace evakuovaného obyvatelstva, ale je třeba být připraven organizovat evakuaci i na mezinárodní úrovni, tedy spolupráce se zahraničím.¹

Evakuace je organizačně a ekonomicky velice náročné neodkladné opatření, proto je potřeba ji předem dostatečně připravit a při její organizaci zohledňovat její účelnost. Při jejím plánování a přípravě je potřeba být schopen reagovat na změněné podmínky vzniklé převládající samovolnou evakuací.

Předpokládá se, že samovolně se evakuuje 40 % obyvatel. Orgány zodpovědné za řízení evakuace jsou tedy připraveny na situaci, kdy se budou muset postarat o zabezpečení 60 % obyvatelstva z ohroženého území. Pro úspěšnou evakuaci je třeba dobře, včas a v dostatečné míře o evakuačních opatřeních informovat ohrožené obyvatelstvo. O evakuačních opatřeních v okolí jaderných elektráren jsou lidé informováni lépe, než lidé z okolí jiných objektů (např.: objekty, kde se nakládá s nebezpečnými chemickými látkami a přípravky).

---

¹ Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020, Ministerstvo vnitra – GŘ HZS ČR, Praha 2009

1.1 Základní legislativa

Základní legislativa k evakuaci je:

Zákon č.239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č.240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č.254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č.380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva

1.2 Základní pojmy

Evakuace

Jedná se o přemístění osob, zvířat, předmětů kulturní hodnoty, technického zařízení, případně strojů a materiálu k zachování nutné výroby a nebezpečných látek z míst ohrožených mimořádnou událostí.²

Evakuace je jedno z neodkladných ochranných opatření, které při radiální mimořádné situaci omezuje ozáření osob.³

Evakuační opatření⁴

Jedná se o soubor opatření, nutných k zajištění úspěšného provedení evakuace (evakuační prostory, propustnost evakuačních tras, stanovení míst shromažďování, dokumentace, informativní a psychologická příprava).

---

² § 12 odst. 1 vyhlášky MV č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva

³ § 98 odst. 1 písm. a) vyhlášky SÚJB č. 307/2002 Sb., o radiální ochraně

⁴ § 12 odst. 5 vyhlášky MV č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva

Evakuační středisko⁵

Zařízení zřetelně označené nápisem nebo mezinárodně platným rozeznávacím znakem civilní ochrany. Evakuované osoby jsou zde shromažďovány a informovány o dalším postupu.

Přijímací středisko⁶

Zařízení zřetelně označené nápisem nebo mezinárodně platným rozeznávacím znakem civilní ochrany. Slouží pro příjem, přerozdělení a informování evakuovaných osob.

Evakuační zóna

Prostor, ze kterého je nutné provést evakuaci obyvatelstva ohroženého mimořádnou událostí. V tomto místě se provádějí nezbytné záchranné práce s cílem ochrany života a zdraví ohrožených osob.

Evakuační trasa

Cesta, která je vyhrazená pro evakuaci obyvatelstva. Jedná se o přístupovou cestu, pozemní komunikaci, která je v průběhu evakuace s jednosměrným provozem ven nebo do území ohroženého danou mimořádnou událostí nebo krizovou situací.

Místo shromažďování⁷

Jedná se o místo, kde jsou shromažďovány evakuované osoby. Buď uvnitř nebo ve vnějším prostoru evakuační zóny. Z těchto míst je zajištěno přemístění osob mimo ohrožený prostor do evakuačních středisek.

Uzávěra

Jedná se o označené místo, které slouží k zabránění vstupu nepovolaným osobám do evakuační zóny. Ohraničují ohrožený prostor, který je určen k evakuaci.

---

⁵ § 14 odst. 3 vyhlášky MV č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva

⁶ § 14 odst. 4 vyhlášky MV č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva

⁷ § 14 odst. 3 písm. a) vyhlášky MV č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva

Ochrana obyvatelstva⁸

Je představována plněním úkolů civilní ochrany, zejména varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku.

Individuální ochrana⁹

Používá se před účinky nebezpečných škodliviny při mimořádných událostech. Využívají se prostředky improvizované ochrany dýchacích cest, očí a povrchu těla. Jedná se o jednoduché pomůcky, které si obyvatelé připravují sami z dostupných prostředků.

Při vyhlášení stavu ohrožení státu a válečného stavu se uskutečňuje výdej prostředků individuální ochrany (typizované): dětské ochranné vaky (pro děti do 1,5 roku), dětské ochranné kazajky (pro děti od 1,5 do 6 let), dětské ochranné masky (pro děti od 1,5 do 18 let), ochranné masky (pro osoby umístěné ve zdravotnických a sociálních zařízeních a pro doprovod všech skupin uvedených osob).

Improvizované ukrytí

Improvizované ukrytí se provádí pro ochranu obyvatelstva při mimořádných událostech s rizikem kontaminace nebezpečnými látkami a účinky pronikavé radiace, využívají se přirozené ochranné vlastnosti staveb.

Nouzové přežití obyvatelstva

Je dočasný způsob přežití obyvatelstva postiženého mimořádnou událostí nebo krizovou situací. Zahrnuje nouzové ubytování, distribuci potravin, pitné vody, organizování humanitární pomoci apod.

---

⁸ § 2 písm. e) zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

⁹ § 17 odst. 1 vyhlášky MV č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva

Náhradní ubytování

Jedná se o dočasné ubytování osob postižených mimořádnou událostí nebo krizovou situací v objektech, které jsou určeny pro ubytování, běžně za tímto účelem používané (například hotely, penziony, vysokoškolské koleje apod.).

Nouzové ubytování

Jedná se o dočasné ubytování osob postižených mimořádnou událostí nebo krizovou situací v objektech, které nejsou určeny pro ubytování, ale jsou za tímto účelem dočasně upravené a vybavené tak, aby splňovaly základní požadavky pro odpočinek, spánek a plnění hygienických potřeb evakuovaného obyvatelstva.

Varování¹⁰

Je souhrn organizačních a technických opatření zabezpečujících včasné upozornění obyvatelstva na hrozící nebo nastalou mimořádnou událost. Vyžaduje realizaci opatření na ochranu obyvatelstva a majetku. Zahrnuje varovný signál, po jehož provedení je neprodleně obyvatelstvu poskytnuta prvotní informace (tísňová).

Varovný signál¹¹

Je předem stanovený signál, po jehož přijetí jsou obyvatelstvu poskytnuty tíšňové informace. Varovný signál je jediný a to:¹²

1) Všeobecná výstraha - jednotný varovný signál pro obyvatelstvo má kolísavý tón po dobu 140 sekund, může se opakovat třikrát za sebou v tří minutovém intervalu.

Dále se používají signály:

2) Požární poplach - slouží pro svolání členů jednotek požární ochrany, má přerušovaný tón po dobu 60 sekund.

3) Zkušební tón – slouží k akustické prověrce funkčnosti koncových prvků varování, má nepřerušovaný tón po dobu 140 sekund, vysílán zpravidla každou první středu v měsíci ve 12 hodin.

---

¹⁰ Bláha, K.: *Ochrana obyvatelstva I.* Jihočeská univerzita, Zdravotně sociální fakulta, České Budějovice 2007

¹¹ Bláha, K.: *Ochrana obyvatelstva I.* Jihočeská univerzita, Zdravotně sociální fakulta, České Budějovice 2007

¹² Viz příloha č. 2: Grafické znázornění varovných signálů

Tísňové informace ¹³

Jsou to údaje sdělované obyvatelstvu o bezprostředním nebezpečí vzniku nebo již nastalé mimořádné události a údaje o opatřeních k ochraně obyvatelstva. Sdělují se prostřednictvím koncových prvků varování, které jsou vybavené modulem pro vysílání hlasové informace, a hromadnými informačními prostředky.

Vyrozumění ¹⁴

Jeho účelem je co nejrychleji zaktivovat osoby, určené pro řízení a provádění preventivních opatření, záchranných prací, opatření k ochraně obyvatelstva a odstraňování následků vzniklých působením mimořádné události. Řídí jej operační a informační středisko integrovaného záchranného systému.

Záchranné práce ¹⁵

Je činnost k odvrácení nebo omezení bezprostředního působení rizik vzniklých mimořádnou událostí, zejména ve vztahu k ohrožení života, zdraví, majetku nebo životního prostředí, a vedoucí k přerušení jejich příčin.

Likvidační práce ¹⁶

Je činnost k odstranění následků způsobených mimořádnou událostí.

Orgány krizového řízení ¹⁷

Orgány krizového řízení jsou Vláda České republiky, ministerstva a jiné správní úřady, Česká národní banka, orgány kraje a ostatní orgány s územní působností, orgány obce.

---

¹³ § 10 odst. 1 vyhlášky MV č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva

¹⁴ Bláha, K.: *Ochrana obyvatelstva I.* Jihočeská univerzita, Zdravotně sociální fakulta, České Budějovice 2007

¹⁵ § 2 písm. c) zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

¹⁶ § 2 písm. d) zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

¹⁷ Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů

Integrovaný záchranný systém¹⁸

Je koordinovaný postup složek IZS při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací.

1) Základní složky IZS jsou Hasičský záchranný sbor České republiky, jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany, zdravotnická záchranná služba a Policie České republiky.

2) Ostatní složky IZS jsou vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil, ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory, ostatní záchranné sbory, orgány ochrany veřejného zdraví, havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby, zařízení civilní ochrany, neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím.

Operační a informační středisko integrovaného záchranného systému¹⁹

Je stálý orgán pro koordinaci složek integrovaného záchranného systému, jedná se o operační středisko hasičského záchranného sboru kraje a operační a informační středisko generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR.

Hasičský záchranný sbor ČR²⁰

Základním posláním Hasičského záchranného sboru České republiky je chránit životy a zdraví obyvatel a majetek před požáry a poskytovat účinnou pomoc při mimořádných událostech. Plní úkoly v rozsahu a za podmínek stanovených v zákoně č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, zákoně č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon) a v zákoně č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů.

---

¹⁸ § 2 písm. a) zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

¹⁹ § 13 vyhlášky MV č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému, ve znění pozdějších předpisů

²⁰ § 1 odst. 1 a 2 zákona č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zdravotnická záchranná služba²¹

Je instituce poskytující odbornou přednemocniční neodkladnou péči.

Zdravotnická záchranná služba nepřetržitě zabezpečuje, organizuje a řídí kvalifikovaný příjem, zpracování a vyhodnocení tísňových výzev, poskytování nebo zajištění přednemocniční neodkladné péče, dopravu raněných, nemocných a rodiček, součinnost s hasičskými záchrannými sbory krajů a operačními a informačními středisky IZS.

Přednemocniční neodkladná péče²²

Je péče o postižené v místě vzniku jejich úrazu nebo náhlého onemocnění a během jejich dopravy k dalšímu odbornému ošetření včetně jejich předání do zdravotnického zařízení.

Armáda České republiky^{23 24}

Armáda je základem ozbrojených sil. Organizačně se člení na vojenské útvary, vojenská zařízení a vojenské záchranné útvary, které se mohou slučovat do větších organizačních celků.

Hlavním posláním je zabezpečení obrany území České republiky s využitím zásad kolektivní obrany podle článku 5 Washingtonské smlouvy. Patří mezi ostatní složky integrovaného záchranného systému.

Vnitřní havarijní plán²⁵

Provozovatel objektu nebo zařízení zařazeného do skupiny B dle zákona č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií, musí zpracovat vnitřní havarijní plán, v součinnosti se zaměstnanci a stanovit v něm opatření uvnitř objektu nebo zařízení při vzniku závažné havárie vedoucí ke zmírnění jejích dopadů.

²¹ § 1 a 2 vyhlášky MZ č. 434/1992 Sb., o zdravotnické záchranné službě, ve znění pozdějších předpisů

²² § 1 odst. 2 vyhlášky MZ č. 434/1992 Sb., o zdravotnické záchranné službě, ve znění pozdějších předpisů

²³ <http://www.army.cz>

²⁴ § 13 zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, ve znění pozdějších předpisů

²⁵ § 17 zákona č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými látkami a chemickými přípravky a o změně zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o prevenci závažných havárií), ve znění pozdějších předpisů

Vnější havarijní plán²⁶

Zpracovává se pro území zóny havarijního plánování k zabezpečení ochrany obyvatelstva, životního prostředí, hospodářských zvířat, majetkových a kulturních hodnot.

1) *Vnější havarijní plán objektu nebo zařízení zařazeného do skupiny B, dle zákona č.59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií*²⁷

Vnější havarijní plán objektu nebo zařízení zařazeného do skupiny B (dle množství skladovaných nebezpečných látek) je zpracováván pro zónu havarijního plánování, stanovenou v okolí objektu nebo zařízení, které je nositelem rizika vzniku závažné havárie. Zpracovává jej Hasičský záchranný sbor kraje, na jehož území se nebezpečný objekt nebo zařízení vyskytuje.

Provozovatel objektu nebo zařízení spolupracuje při jeho vypracování s krajským úřadem a jím pověřenými organizacemi a institucemi na zajištění havarijní připravenosti.

2) *Vnější havarijní plán jaderného zařízení nebo pracoviště IV. kategorie (s velmi významným zdrojem ionizujícího záření), dle zákona č.18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů*²⁸

Vnější havarijní plán je soubor plánovaných opatření k likvidaci radiační nehody nebo radiační havárie a k omezení jejich následků, který se zpracovává pro oblast v okolí jaderného zařízení nebo pracoviště, kde se nachází zdroj ionizujícího záření, v tzv. zóně havarijního plánování.

Zpracovává jej Hasičský záchranný sbor kraje, v jehož územním obvodu se jaderné zařízení nebo pracoviště IV. kategorie nachází.

---

²⁶ § 26 vyhlášky MV č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému, ve znění pozdějších předpisů

²⁷ § 18 zákona č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými látkami a chemickými přípravky a o změně zákona č.258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č.320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o prevenci závažných havárií), ve znění pozdějších předpisů

²⁸ § 2 písm. n) zákona č.18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů

Havarijní plán kraje^{29 30}

Je plán k provádění záchranných a likvidačních prací na území kraje.

Zpracovává se pro řešení mimořádných událostí, které vyžadují vyhlášení třetího nebo zvláštního stupně poplachu. Zpracovává jej Hasičský záchranný sbor kraje za použití analýzy vzniku mimořádných událostí a z toho vyplývajících ohrožení kraje, podkladů poskytnutých právníckými osobami a podnikajícími fyzickými osobami, a podkladů poskytnutých dotčenými správními úřady, obecními úřady, jednotlivými složkami a ve spolupráci s nimi. Je zpracováván minimálně ve dvou vyhotoveních.

Pracoviště IV. kategorie³¹

Je jaderné zařízení, úložiště radioaktivních odpadů nebo pracoviště s otevřenými radionuklidovými zářiči, které nelze zařadit do III. kategorie (vzhledem k vysokým aktivitám zpracovávaných na jednom pracovním místě, na způsobu pracoviště a potenciálním riziku plynoucích z předvídatelných odchylek od běžného provozu).

Zóna havarijního plánování³²

Území v okolí objektu nebo zařízení skladujícího nebezpečné látky, kde krajský úřad, v jehož působnosti se nachází objekt nebo zařízení, uplatňuje požadavky vypracování vnějšího havarijního plánu.

V případě jaderného zařízení nebo pracoviště IV. kategorie stanovuje zónu havarijního plánování Státní úřad pro jadernou bezpečnost.

---

²⁹ § 25 vyhlášky MV č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému, ve znění pozdějších předpisů

³⁰ Barham, R.: *Fire engineering and emergency planning: Research and applications*. Published by E & FN Spon, 1996. page 488. ISBN 0-419-20180-7

³¹ § 15 vyhlášky SÚJB č.307/2002 Sb., o radiační ochraně

³² § 2 písm. k) zákona č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými látkami a chemickými přípravky a o změně zákona č.258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č.320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o prevenci závažných havárií), ve znění pozdějších předpisů

Povodeň³³

Je přechodné výrazné zvýšení hladiny vodních toků nebo jiných povrchových vod, při kterém voda již zaplavuje území mimo koryto vodního toku a může způsobit vážné škody. Povodní je i stav, kdy voda může způsobit škody tím, že z určitého území nemůže dočasně přirozeným způsobem odtékat nebo její odtok je nedostatečný, případně dochází k zaplavení území při soustředěném odtoku srážkových vod.

1) Přirozená povodeň - způsobena přírodními jevy (táním, dešťovými srážkami, chodem ledů)

2) Zvláštní povodeň – způsobena poruchou vodního díla, která může vést k jeho havárii (protržení) nebo nouzovým řešením kritické situace na vodním díle.

Povodňový orgán³⁴

Zabezpečuje řízení ochrany před povodněmi. Povodňové orgány se řídí povodňovými plány.

1) Mimo období povodně - orgány obcí, v Praze orgány městských částí, obecní úřady obcí s rozšířenou působností, krajské úřady, Ministerstvo životního prostředí, Ministerstvo vnitra (zabezpečení přípravy záchranných prací).

2) Po dobu povodně - povodňové komise obcí, v Praze povodňové komise městských částí, povodňové komise obcí s rozšířenou působností, povodňové komise krajů a Ústřední povodňová komise.

Povodňový plán³⁵

Dokument, který obsahuje způsob zajištění včasných a spolehlivých informací o vývoji povodně, možnosti ovlivnění odtokového režimu, organizaci a přípravu zabezpečovacích prací, způsob zajištění aktivizace povodňových orgánů, zabezpečení hlídkové a hlásné služby, ochranu objektů, přípravu a organizaci záchranných prací a stanovené stupně povodňové aktivity.

³³ § 64 odst. 1 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů

³⁴ § 77 odst. 1, 2 a 3 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů

³⁵ § 71 odst. 1 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů

Záplavové území³⁶

Je území, které může být při výskytu přirozené povodně zaplavena vodou. Jejich rozsah je povinen stanovit na návrh správce vodního toku vodoprávní úřad.

Analýza a hodnocení rizik³⁷

Identifikují se zdroje rizika (nebezpečí), určí se možné scénáře událostí a jejich příčin, které mohou vést k ohrožení okolí, odhad dopadů dané události na zdraví a životy lidí, hospodářská zvířata, životní prostředí a majetek, odhad pravděpodobností scénářů, stanovení míry rizika a hodnocení přijatelnosti vzniku rizika.

Riziko^{38 39}

Je pravděpodobnost vzniku nežádoucího specifického účinku, ke kterému dojde během určité doby nebo za určitých okolností.

Všeobecně lze riziko definovat ze dvou pohledů:

- 1) **Kvalitativní aspekt rizika** – možnost, že s jistou pravděpodobností dojde ke vzniku nežádoucí události, která se liší od předpokládaného stavu nebo vývoje a který způsobí vyšší nebo nižší újmu na zdraví lidí, zátěž životního prostředí nebo ztráty na movitém i nemovitém majetku.
- 2) **Kvantitativní aspekt rizika** – riziko lze vymezit jako velikost ztráty vyjádřené v peněžních nebo jiných jednotkách (počtem zraněných osob, objem kontaminované zeminy apod.) pomocí součinu pravděpodobnosti vzniku nežádoucí události a očekávaného rozsahu ztrát způsobených aktivací potenciální nežádoucí události.

---

³⁶ § 66 odst. 1 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů

³⁷ § 7 zákona č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými látkami a chemickými přípravky a o změně zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o prevenci závažných havárií), ve znění pozdějších předpisů

³⁸ § 2 písm. g) zákona č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými látkami a chemickými přípravky a o změně zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o prevenci závažných havárií), ve znění pozdějších předpisů

³⁹ Božek, F., Urban, R.: Management rizika. 1. vyd. Univerzita obrany, 2008. 145 s. ISBN 978-80-7231-259-7

Mimořádná událost⁴⁰

Je škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací.

Krizová situace

Je mimořádná událost, při níž je vyhlášen stav nebezpečí, nouzový stav nebo stav ohrožení státu.

Krizové stavy

1) ***Stav nebezpečí***⁴¹

Vyhlašuje hejtman kraje, v Praze primátor hlavního města Prahy. Je vyhlášován na dobu 30 dnů, pro celé území kraje nebo pro jeho část.

2) ***Nouzový stav***⁴²

Vyhlašuje Vláda České republiky na návrh předsedy vlády. Je-li nebezpečí z prodlení, může ho vyhlásit předseda vlády (jeho rozhodnutí vláda do 24 hodin schválí nebo zruší). Je vyhlášován na dobu určitou (nejdéle na dobu 30 dnů) a pro určité území (celý stát nebo omezené území státu).

3) ***Stav ohrožení státu***⁴³

Vyhlašuje Parlament České republiky na návrh vlády. Doba trvání není omezena a je vyhlášován pro určité území (celý stát nebo omezené území státu).

4) ***Válečný stav***^{44 45}

Vyhlašuje Parlament České republiky na území celého státu a doba trvání není omezena.

---

⁴⁰ § 2 písm. b) zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

⁴¹ § 3 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů

⁴² Čl. 5 a 6 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky ve znění pozdějších ústavních zákonů

⁴³ Čl. 7 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky ve znění pozdějších ústavních zákonů

⁴⁴ Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky ve znění pozdějších ústavních zákonů

⁴⁵ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Požární ochrana⁴⁶

Požární ochranou se rozumí vytvoření podmínek pro účinnou ochranu života a zdraví občanů a majetku před požáry.

Každý je povinen počínat si tak, aby nezavdal příčinu ke vzniku požáru, neohrozila život a zdraví osob, zvířata a majetek. Je povinen poskytovat přiměřenou osobní pomoc při zdolávání požárů, živelních pohrom a jiných mimořádných událostí, pokud se nevystaví vážnému nebezpečí nebo neohrozí i osoby blízké.

Stupně poplachu^{47 48}

1) První stupeň poplachu - je vyhlášen při ohrožení jednotlivých osob, objektu nebo jeho části, ohrožení dopravního prostředku osobní nebo nákladní dopravy nebo plochy území do 500 m², nebo když záchranné a likvidační práce provádějí základní složky integrovaného záchranného systému, které není potřeba nepřetržitě koordinovat.

2) Druhý stupeň poplachu – je vyhlášen, je-li ohroženo nejvýše 100 osob, více jak jeden objekt, prostředky hromadné dopravy osob, cenný chov zvířat nebo plocha území do 10 000 m², když záchranné a likvidační práce provádí jak základní, tak i ostatní složky integrovaného záchranného systému daného kraje, nebo je-li nutné nepřetržitě koordinovat společný zásah složek integrovaného záchranného systému velitelem zásahu.

3) Třetí stupeň poplachu – je vyhlášen, pokud je ohroženo více jak 100 osob a nejvýše však 1000 osob, část obce nebo část areálu podniku, soupravy železniční přepravy, chovy hospodářských zvířat, plocha území do 1 km², povodí řek, produktovody, jde-li o hromadnou havárii v silniční nebo letecké dopravě, dále pokud jsou záchranné a likvidační práce prováděny základními a ostatními složkami integrovaného záchranného systému, nebo jsou-li použity síly a prostředky z jiných krajů a je-li potřebné koordinovat společný zásah složek velitelem zásahu za pomoci štábu velitele zásahu, současně při rozdělení místa zásahu na sektory a úseky.

⁴⁶ § 1 odst. 1 a 2 zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů

⁴⁷ § 21, 22, 23 a 24 vyhlášky MV č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému, ve znění pozdějších předpisů

⁴⁸ Horák, R., Krč, M., Ondruš, R., Danielová, L.: *Průvodce krizovým řízením pro veřejnou správu*. Linde Praha a.s. – Právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, Praha 2004. s. 259. ISBN 80-7201-471-4

Vyhlášení třetího stupně poplachu je prostřednictvím operačního a informačního střediska kraje oznámeno hejtmanovi kraje, ale i starostovi obce s rozšířenou působností.

4) Zvláštní stupeň poplachu – je vyhlášen v případě, pokud je ohroženo více jak 1000 osob, celé obce nebo plocha území nad 1 km², pokud jsou záchranné a likvidační práce prováděny základními a ostatními složkami integrovaného záchranného systému včetně použití sil a prostředků z jiných krajů, nebo je potřeba vyžádání zahraniční pomoci, pokud jsou záchranné a likvidační práce koordinovány velitelem zásahu za pomoci štábu velitele zásahu, současně při rozdělení místa zásahu na sektory a úseky nebo pokud je potřeba koordinace zásahu na strategické úrovni.

Vyhlášení zvláštního stupně poplachu je prostřednictvím operačního a informačního střediska kraje oznámeno hejtmanovi kraje, ale i starostovi obce s rozšířenou působností. Po jeho vyhlášení operační a informační středisko kraje povolává a nasazuje síly a prostředky kraje, koordinuje pomoc ze sousedních krajů a informuje o vyhlášení generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky.

1.3 Evakuace

Evakuace je jedno ze základních opatření ochrany obyvatelstva a požární ochrany. Je to zabezpečení přemístění osob, zvířat a majetku (předmětů kulturní hodnoty, technického zařízení, strojů a materiálů k zachování nutné výroby a nebezpečných látek) v daném pořadí priority z míst, které jsou ohroženy mimořádnou událostí, na jiné území, kde je již zajištěno pro evakuované osoby náhradní či nouzové ubytování a stravování, pro zvířata ustájení a pro věcné prostředky uskladnění.⁴⁹

Evakuace se vztahuje na všechny osoby v ohroženém území s výjimkou těch osob, které se na evakuaci přímo podílejí nebo provádějí jinou neodkladnou činnost v daném území (osoby podílející se na záchranných a likvidačních pracích, řízení evakuačních opatření, apod.). Evakuace je přednostně plánována pro děti do 15 let (v předškolních a školských zařízeních), pro osoby umístěné ve zdravotnických a ostatních

⁴⁹ § 12 odst. 1 a 2 vyhlášky MV č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva

sociálních zařízeních, osoby zdravotně postižené a včetně doprovodu všech výše uvedených.⁵⁰

1.3.1. Pojetí evakuace

Evakuace je spjata s termíny *požární ochrana* a *ochrana obyvatelstva*. V obou oblastech je ale míněna odlišně. V oblasti požární ochrany se používá termín evakuace osob, kdežto v oblasti ochrany obyvatelstva se používá termín evakuace obyvatelstva. Je to v důsledku postupného vývoje.⁵¹

Při evakuaci osob z hlediska požární ochrany je vlastní evakuace především v důsledku vzniku požáru v daném prostoru - objektu, ovšem v případě ochrany obyvatelstva může být evakuace z hlediska různých příčin (únik nebezpečných škodlivin, chemických látek, povodně, únik radioaktivity z jaderného zařízení aj.)

Toto dělení evakuace může být zavádějící, proto jej zde uvedu jen jako připomínku či pro informovanost. Vlastní přehledné rozdělení evakuace bude uvedeno na následujících stránkách.

1.3.1.1 Pojetí evakuace z oblasti požární ochrany

Jedná se o krátkodobé opuštění ohroženého prostoru před účinky požáru, a to bez pomoci záchranných složek, během několika desítek sekund až minut. Příkladem takové evakuace osob je opuštění objektu podle evakuačního plánu a označených únikových cest. Opačný pojem je záchrana osob, kterým se již poukazuje na pomoc ohroženým osobám zvenčí, specializovanými jednotkami (s dýchací technikou apod.). Je potřeba nezaměňovat tyto dva pojmy.⁵²

Zpravidla se jedná o ohrožení požárem, provozní havárií, výbušninou apod.

---

⁵⁰ § 12 odst. 3 vyhlášky MV č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva

⁵¹ Folwarczny, L., Pokorný, J.: *Evakuace osob*. 1.vyd. Vydalo Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství v Ostravě, 2006, str.1. ISBN 80-86634-92-2

⁵² Folwarczny, L., Pokorný, J.: *Evakuace osob*. 1.vyd. Vydalo Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství v Ostravě, 2006, str. 2. ISBN 80-86634-92-2

Evakuace z tohoto pohledu je tedy nikým nezajištěná zvenčí, následně může v některých případech proběhnout pouze kontrola počtu evakuovaných, někdy i poskytnutí první pomoci.

Termín evakuace není definován v zákoně č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů, s tímto termínem se setkáme až ve vyhlášce č. 246/2001 Sb., o požární prevenci, ve znění pozdějších předpisů a v zákoně č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, ve znění pozdějších předpisů.

1.3.1.2 Pojetí evakuace z oblasti ochrany obyvatelstva

Evakuace z pohledu ochrany obyvatelstva se dříve řešila vzhledem k ozbrojeným konfliktům, kdy bylo potřeba přemístit obyvatelstvo z míst bojové činnosti, do míst s následnou péčí o evakuované.⁵³

I v současné době se uvažuje s tímto druhem evakuace, ale až při válečném stavu. V tomto pojetí jde o proces dlouhodobější než v předešlém případě, jelikož jsou s evakuací spojena i následná opatření evakuovaných osob (náhradní ubytování, stravování, zásobování a distribuce životně důležitých potřeb).

Plánuje se pro děti do 15 let, pacienty a osoby umístěné ve zdravotnických a sociálních zařízeních, osoby zdravotně postižené a doprovod všech uvedených osob.

Toto pojetí evakuace zohledňuje česká legislativa, především zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a vyhláška č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva.

---

⁵³ Folwarczny, L., Pokorný, J.: *Evakuace osob*. 1.vyd. Vydalo Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství v Ostravě, 2006, str. 3 ISBN 80-86634-92-2

1.3.2 Plánování evakuace

Plánování evakuace je souhrn organizačních a materiálně-technických opatření k řešení neočekávaných ale i předpokládaných mimořádných událostí. Evakuace se používá v případech, kdy již nelze účinnou ochranu obyvatelstva zabezpečit jiným způsobem, a proto je potřebné ji dostatečně předběžně plánovat. Je to proces přípravy nezbytných opatření pro řízení efektivní spolupráce zainteresovaných osob a pro její hladký průběh. K tomu je zapotřebí dostatečná informovanost obyvatelstva o připravených opatřeních a to před vznikem mimořádné události. Plánování evakuace vychází z vyhodnocení analýzy možných rizik daného území. Je třeba vycházet ze závislosti mezi velikostí ohrožení a rozsahem opatření, které je nutno provést vzhledem k jejich optimalizaci co do rozsahu a trvání, aby přinesly co největší přínos.

Plánování evakuace se provádí pro případ řešení mimořádných událostí, které jsou takového rozsahu, že vyžadují vyhlášení třetího nebo zvláštního stupně poplachu, nebo pro případ evakuace ze zóny havarijního plánování jaderných energetických zařízení, pracovišť s velmi významnými zdroji ionizujícího záření, objektů nebo zařízení s nebezpečnými chemickými látkami nebo při hrozbě ozbrojeného konfliktu z prostoru, který je potřebný pro operační přípravy nebo je-li v tomto prostoru předpokládána bojová činnost.

Evakuace z míst ohrožených mimořádnou událostí se plánuje do 48 hodin, u velké sídelní nebo průmyslové aglomerace až do 72 hodin od jejího vyhlášení.⁵⁴

Připravuje se z konkrétních míst (za konkrétních situací) nebo jako rámcová z území, zahrnující počet žijících osob, dopravních kapacit a kapacit náhradního ubytování:⁵⁵

- ze záplavových území v případě povodní nebo zvláštních povodní po narušení vodních děl I., II. a III. kategorie,
- ze zóny havarijního plánování jaderných energetických zařízení

⁵⁴ § 12 odst. 4 písm. c) vyhlášky MV č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva

⁵⁵ Bláha, K.: *Ochrana obyvatelstva I.* Jihočeská univerzita, Zdravotně sociální fakulta, České Budějovice 2007, str.10

- ze zón havarijního plánování objektů nebo zařízení skladujících nebezpečné chemické látky a přípravky, zařazených do kategorie B, (dle zákona č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií)
- z míst, kde se předpokládá vyhlášení zvláštního stupně poplachu v důsledku mimořádné události, a
- z míst předpokládané bojové činnosti vojsk za stavu ohrožení státu nebo válečného stavu.

1.3.3 Příprava evakuace

Příprava evakuace (evakuačních opatření) zahrnuje následující opatření: ⁵⁶

- stanovení evakuačních zón (prostor)
- vymezení evakuačních tras s potřebnou dostatečnou dopravní kapacitou
- zabezpečení hromadné přepravy (dopravní prostředky)
- zřízení a označení evakuačních středisek a přijímacích středisek (zabezpečení jejich činnosti)
- vytipování nouzového ubytování a jejich aktivace
- informování obyvatelstva o průběhu evakuace, včetně zajištění psychologické přípravy před ale i v průběhu evakuace
- provedení uzávěr evakuovaných prostor
- stanovení pořadí evakuace a regulace pohybu obyvatelstva
- zajištění propustnosti evakuačních tras a řízení dopravy
- zřízení a označení míst shromažďování
- vyklízení ohroženého prostoru a kontrola opuštěných obydlí
- zajištění ostrahy evakuovaného prostoru

---

⁵⁶ Kratochvílová, D.: *Ochrana obyvatelstva*. 1.vyd. Vydalo Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství v Ostravě, 2005., str. 31. ISBN 80-86634-70-1

Doplňující opatření zahrnují:

- provedení prvotní evidence včetně rozdělování evakuovaných osob v evakuačních střediscích k přepravě do přijímacích středisek
- zajištění přepravy do přijímacích středisek
- příjem a evidence evakuovaných osob v přijímacích střediscích (dokumentace)
- přerozdělení evakuovaných osob a jejich přeprava do daných míst ubytování
- příprava postupů pro evakuaci hospodářského a domácího zvířectva a majetku
- zadokumentování přijatých rozhodnutí a opatření realizovaných v průběhu celé evakuace

Navazující opatření zahrnují:

- nouzové přežití obyvatelstva (nouzové ubytování a nouzové zásobování potravinami a pitnou vodou)
- obnova zasaženého území (obnova základních veřejných služeb a infrastruktury, ale výjimečně i řešení trvalého náhradního ubytování pro evakuované osoby)

1.3.4 Zabezpečení evakuace

Zabezpečení evakuace slouží ke komplexnímu, rychlému a úspěšnému provedení evakuace v daném čase a rozsahu. Zpracovatel evakuačního plánu musí zajistit všechna následující zabezpečení evakuace:

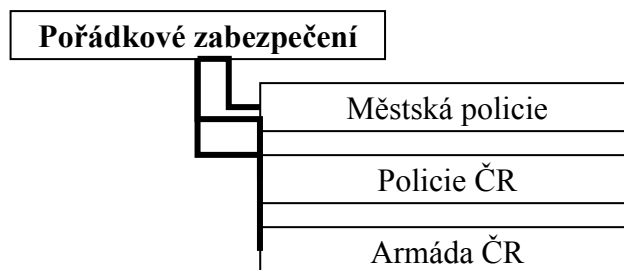
a) pořádkové zabezpečení

Pořádkové zabezpečení zahrnuje zajištění veřejného pořádku a bezpečnosti během celé evakuace (v místech shromaždišť osob, průjezdnost evakuačních tras, uzavření opuštěného prostoru apod.), ve spolupráci s Policií České republiky a (městskou) obecní policií.⁵⁷

---

⁵⁷ Folwarczny, L., Pokorný, J.: *Evakuace osob*. 1.vyd. Vydalo Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství v Ostravě, 2006, str. 109. ISBN 80-86634-92-2

Schéma 1.3.4.1: Pořádkové zabezpečení evakuace

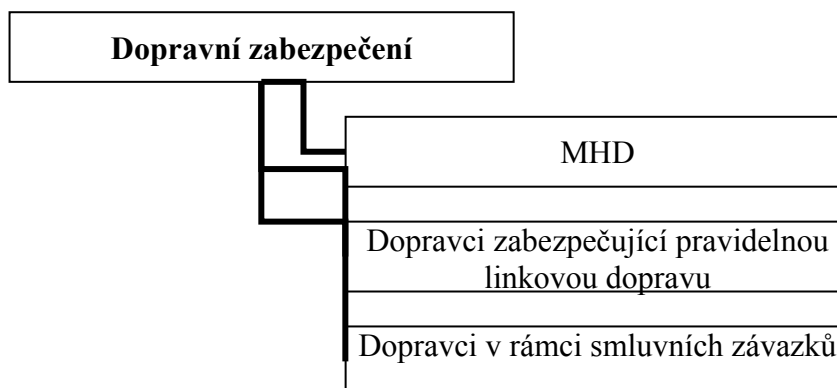

Zdroj: Vlastní výzkum

b) *dopravní zabezpečení*

Dopravní prostředky zajišťují orgány městského (obecního) nebo krajského úřadu, na základě předem uzavřených smluv. V případě hromadné přepravy osob musí být zajištěno zásobování pohonnými hmotami.⁵⁸

Schéma 1.3.4.2: Dopravní zabezpečení evakuace

Zdroj: Vlastní výzkum

c) *zdravotnické zabezpečení*

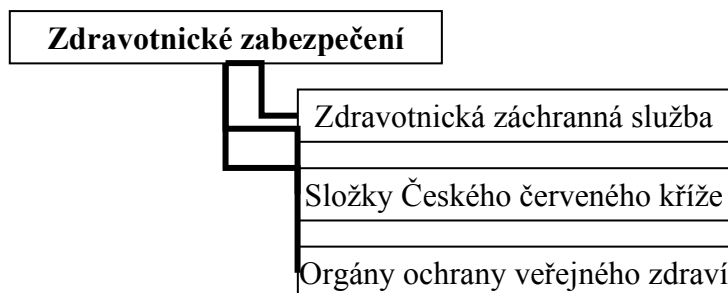
Zdravotnické zabezpečení zajišťuje odbor zdravotnictví městského (obecního) nebo krajského úřadu, s využitím sítě zdravotnických zařízení. Jedná se o zabezpečení předlékařské zdravotnické pomoci (první pomoci), převozu do zdravotnického zařízení a zabezpečení hygienicko-epidemiologických opatření.⁵⁹

Zdravotnické zabezpečení zajišťují zdravotnické záchranné služby, složky Českého červeného kříže, orgány ochrany veřejného zdraví.

⁵⁸ § 13 odst. 2 vyhlášky MV č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva

⁵⁹ Kratochvílová, D.: *Ochrana obyvatelstva*. 1. vyd. Vydalo Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství v Ostravě, 2005, str. 35. ISBN 80-86634-70-1

Schéma 1.3.4.3: Zdravotnické zabezpečení evakuace

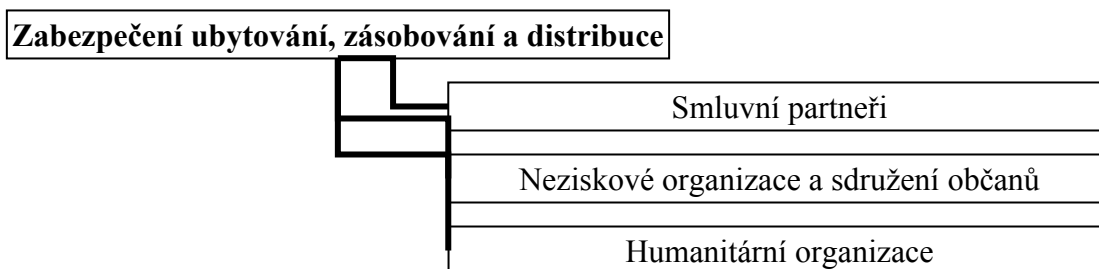

Zdroj: Vlastní výzkum

d) *zabezpečení ubytování, zásobování a distribuce zásob*

Toto zabezpečení probíhá na základě předem uzavřených smluv nebo na základě mimořádných pravomocí, zajišťuje ho státní správa a samospráva. Jedná se o nouzové stravování a zásobování potravinami, pitnou vodou a nouzové přiděly nezbytných předmětů k přežití evakuovaného obyvatelstva. ⁶⁰

Schéma 1.3.4.4: Zabezpečení ubytování, zásobování a distribuce

Zdroj: Vlastní výzkum

e) *mediální (informační) zabezpečení*

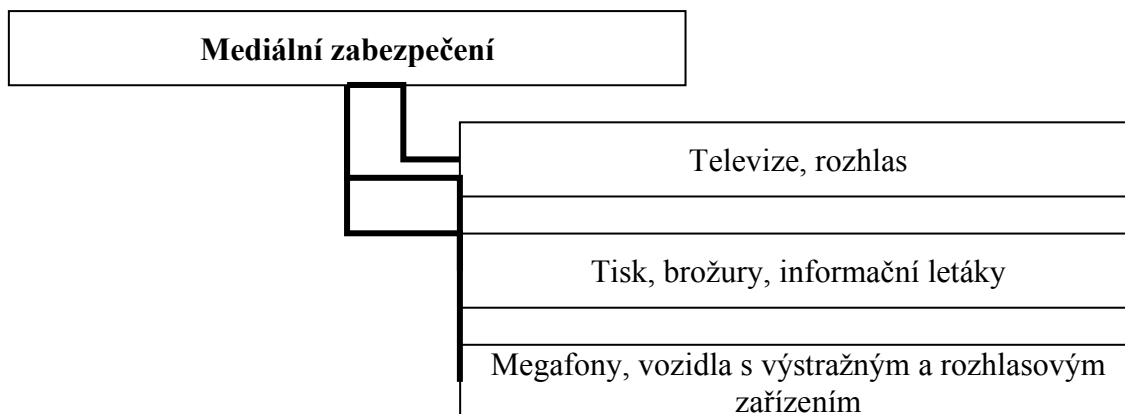
Jedná se o zabezpečení varování obyvatelstva, vydání pokynů pro chování obyvatelstva a předání potřebných tísňových informací. ⁶¹

Informační zabezpečení zajišťuje státní správa a samospráva, pořádkové jednotky pořádkové policie nebo statutární orgán právnické osoby.

⁶⁰ Kratochvílová, D.: *Ochrana obyvatelstva*. 1.vyd. Vydalo Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství v Ostravě, 2005, str. 35. ISBN 80-86634-70-1

⁶¹ § 13 odst. 5 vyhlášky MV č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva

Schéma 1.3.4.5: Mediální zabezpečení evakuace

Zdroj: Vlastní výzkum

1.3.5 Orgány zodpovědné za řízení evakuace

Orgány, které jsou zodpovědné za řízení evakuace jsou:

- a) *pracovní skupina krizového štábu* (obce, ORP nebo kraje)

Zabývá se řízením průběhu evakuace, koordinací přepravy evakuovaných osob z míst shromažďování do evakuačních středisek, řízením přepravy osob z nástupních míst hromadné přepravy do přijímacích středisek a následně pak do míst cílového přemístění, zajišťuje dopravní prostředky, řídí nouzové zásobování, koordinuje činnost evakuačních a přijímacích středisek, spolupracuje s orgány veřejné správy, se zdravotnickými a humanitárními organizacemi a zajišťuje dokumentování průběhu celé evakuace.⁶²

- b) *evakuační středisko*

Evakuační středisko musí být označené nápisem nebo znakem civilní ochrany.⁶³

Evakuované osoby jsou zde shromažďovány a informovány o dalším postupu, proto musí být umístěno mimo evakuační prostor. Evakuační středisko zajišťuje řízení přepravy evakuovaných osob z míst shromažďování do evakuačního střediska, přičemž využívá dostupných dopravních prostředků. Vede evidenci evakuovaných osob a

⁶² § 14 odst. 2 vyhlášky MV č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva

⁶³ Viz příloha č. 3: Znak civilní ochrany

poskytuje pomoc při slučování evakuovaných rodin, přerozděluje evakuované osoby do příjmových oblastí, musí vyčlenit prostor v evakuačním středisku pro podávání informací, zajišťuje první zdravotnickou pomoc (přednemocniční neodkladnou péči, převoz do zdravotnických zařízení), vytyčuje trasy k nástupním stanicím pro hromadnou přepravu, samozřejmě musí zajistit nocleh a stravování pro personál i evakuované osoby, které se v evakuačním středisku zdrží déle než 12 hodin. Musí zajistit veřejný pořádek a bezpečnost v prostoru evakuačního střediska a podávání informací o průběhu evakuace pracovní skupině krizového štábu.⁶⁴

Obsluha evakuačního střediska je složena z velitele, minimálně 2 pomocníků a osob, které vykonávají doprovod v počtu, který je potřebný podle organizace dopravy.

c) *příjmací středisko*

Příjmací středisko musí být označené nápisem, nebo znakem civilní ochrany. Zabezpečuje příjem evakuovaných osob a jejich přerozdělení do předurčených cílových míst a míst nouzového ubytování, zajišťuje zdravotnickou pomoc (převoz do zdravotnických zařízení), informuje o průběhu evakuace pracovní skupinu krizového štábu a evakuační středisko, evakuovaným osobám poskytuje informace o místě nouzového ubytování a stravování, informace o potřebách a počtu evakuovaných osob podává dotčeným orgánům veřejné správy.⁶⁵

Obsluha příjmacího střediska je složena z velitele, minimálně 2 pomocníků a osob, které zabezpečují v místě ubytování péči o evakuované osoby.

Do zajištění evakuace je zapojen Hasičský záchranný sbor kraje (varování, vyrozumění, průzkum, pomoc při zprovoznění evakuačního střediska a míst pro nouzové ubytování, vytyčení evakuační zóny a odstranění následků mimořádné události), Policie České republiky (regulace pohybu osob, uzávěry území, bezpečnost a pořádek), obecní úřad (informace pro obyvatelstvo, evidence, odpovídá za varování, zprovoznění evakuačních středisek, zajištění nouzového přežití apod.), a dále pak i Armáda České republiky, Český červený kříž, Charita, Zdravotnická záchranná služba a další.

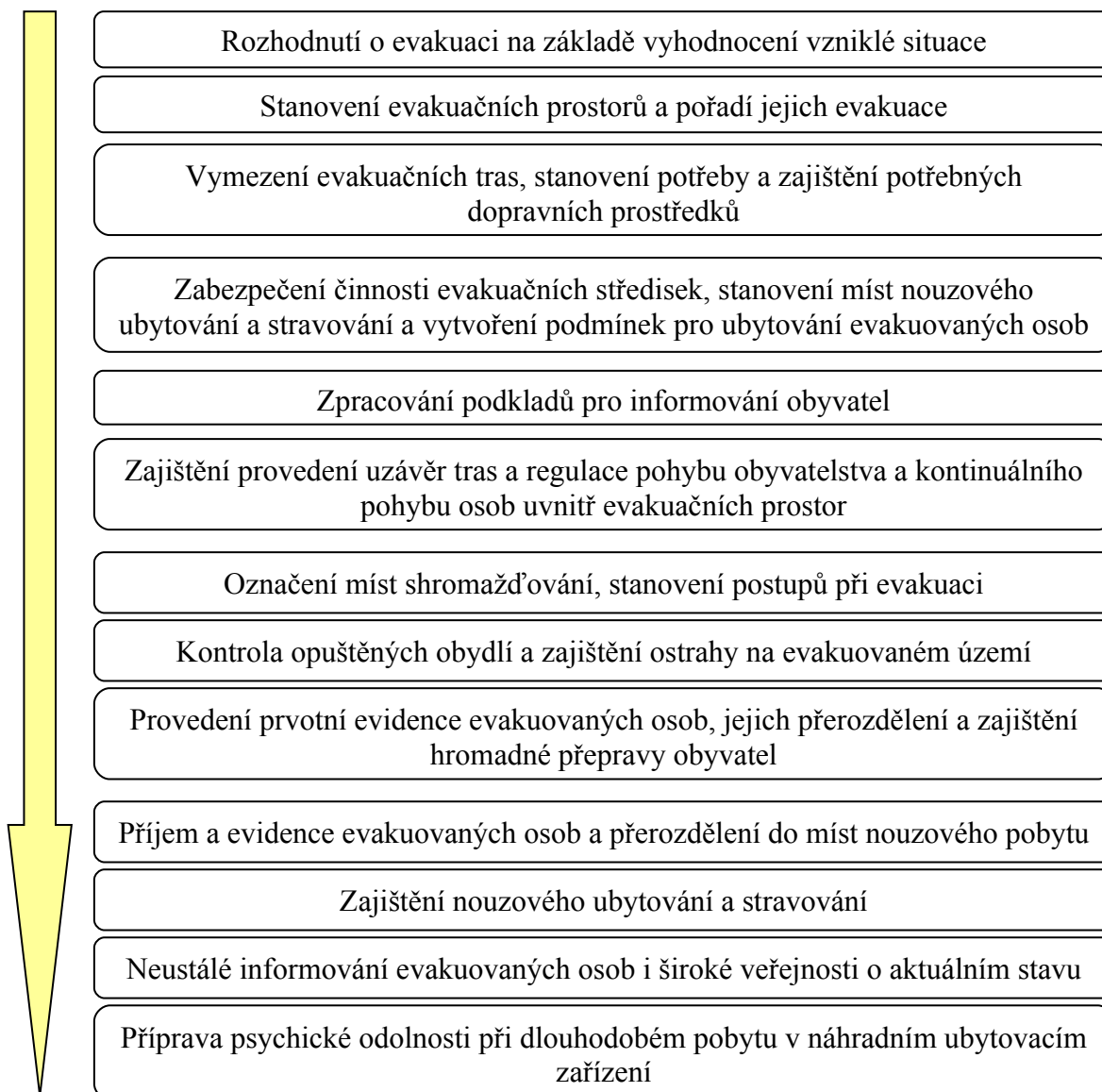
⁶⁴ § 14 odst. 3 vyhlášky MV č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva

⁶⁵ § 14 odst. 4 vyhlášky MV č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva

1.3.6 Algoritmus evakuace

Přehledné zobrazení jednotlivých postupů při realizaci evakuace, uvádí následující schéma:

Schéma 1.3.6.1: Algoritmus evakuace⁶⁶

⁶⁶ Jarešová, V.: *Všestranné zabezpečení evakuace*. Diplomová práce. Jihočeská univerzita, Zdravotně sociální fakulta, České Budějovice 2007, str. 67

1.3.7 Základní rozdělení evakuace

Evakuace se dělí z hlediska rozsahu opatření, doby trvání evakuace, zvolené varianty řešení daného ohrožení a způsobu realizace evakuace.

1.3.7.1 Podle rozsahu opatření

Evakuace objektová – neboli místní, evakuuje se jedna budova nebo malý počet obytných budov, administrativních budov, technologických provozů, nákupní komplex apod. Zpravidla je tato evakuace krátkodobá, osoby buď daný objekt opustí, nebo v objektu setrvávají (v jiné, bezpečné části budovy). Může probíhat z hlediska složitosti následovně:⁶⁷

- a) **Evakuace současná** – neboli neřízená, je jednodušší. Požadavky na technické systémy sloužící k evakuaci, výcvik personálu a osob v objektu jsou minimální. Často dochází k frontám u únikových cest a jejich zasažení zplodinami hoření, jelikož uzávěry únikových cest jsou otevřeny.
- b) **Evakuace postupná** – neboli řízená, je složitější a časově náročnější. Požadavky na technické systémy sloužící k evakuaci a výcvik personálu jsou vyšší. Snižuje se možnost tvorby front při evakuaci a zasažení únikových cest zplodinami.

Evakuace plošná - zahrnuje evakuaci části, celého urbanistického celku nebo většího územního prostoru. Zpravidla je tato evakuace dlouhodobá. Při živelních pohromách a průmyslových haváriích se plánuje a provádí jako evakuace všeobecná, v případě vojenského ohrožení se plánuje a provádí jako evakuace částečná

- a) **evakuace všeobecná** – evakuuje se veškeré obyvatelstvo (všechny kategorie osob), mimo těch osob, které se podílejí na záchranných pracích, řízení evakuace nebo budou vykonávat jinou neodkladnou činnost spojenou s řešením vzniklé situace

---

⁶⁷ Folwarczny, L., Pokorný, J.: *Evakuace osob*. 1.vyd. Vydalo Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství v Ostravě, 2006, str. 70. ISBN 80-86634-92-2

b) **evakuace částečná** – evakuují se jen některé nebo všechny kategorie osob:

- děti do 6 let s individuálním doprovodem
- děti ve věku od 6 do 15 let se společným doprovodem
- pacienti zdravotnických, lůžkových a sociálních zařízení s personálem
- osoby tělesně postižené a přestárlé
- jiné určené skupiny osob, například z rekreačních zařízení

1.3.7.2 Podle doby trvání

Evakuace krátkodobá – neboli vymístění, nevyžaduje dlouhodobé opuštění domova, evakuované osoby je možné umístit i u rodin v okolí. Není tedy třeba zajišťovat náhradní ubytování pro evakuované osoby, ani nejsou zapotřebí opatření pro nouzové přežití obyvatelstva.

Evakuace dlouhodobá – vyžaduje opuštění domova na delší dobu, proto je potřeba zajistit pro evakuované osoby, které nemají možnost vlastního ubytování (u příbuzných žijících mimo evakuovaný prostor apod.), náhradní ubytování a opatření pro nouzové přežití obyvatelstva (individuální ochrana, základní životní potřeby).⁶⁸

Trvalé přesídlení – provádí se pokud je zřejmé, že oblast zasažená mimořádnou událostí bude dlouhodobě neobyvatelná.⁶⁹

1.3.7.3 Podle zvolené varianty řešení

Evakuace preventivní – je prováděna s časovou rezervou před očekávanou mimořádnou událostí.

---

⁶⁸ Kratochvílová, D.: *Ochrana obyvatelstva*. 1.vyd. Vydalo Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství v Ostravě, 2005., str. 29. ISBN 80-86634-70-1

⁶⁹ Bláha, K.: *Ochrana obyvatelstva I*. Jihočeská univerzita, Zdravotně sociální fakulta, České Budějovice 2007, str. 10

Evakuace přímá – je prováděna bez předchozího ukrytí evakuovaných osob, v době přímého zahájení nebo bezprostředního působení účinků mimořádné události.

Evakuace s ukrytím – je prováděna po předešlém ukrytí evakuovaných osob a až po odeznění prvotního nebezpečí mimořádné události.

1.3.7.4 Podle způsobu realizace

Evakuace samovolná (neřízená) – není řízena orgány zodpovědnými za řízení evakuace. V tomto případě se obyvatelstvo evakuuje podle svého uvážení, bez vědomí těchto orgánů, což může vést ke zbytečným ztrátám na životech a ohrožení zdraví.⁷⁰

Samoevakuace (řízená) – na rozdíl od evakuace samovolné, probíhá s vědomím orgánů zodpovědných za řízení evakuace, a to vlastními dopravními prostředky nebo pěšky.

Evakuace se zajištěním dopravy – tato evakuace je řízená a evakuované osoby se přemísťují jak vlastními dopravními prostředky nebo pěšky, tak i s použitím dopravních prostředků, které jsou zajištěny orgány zodpovědnými za řízení evakuace. Je provedena najednou nebo po etapách.

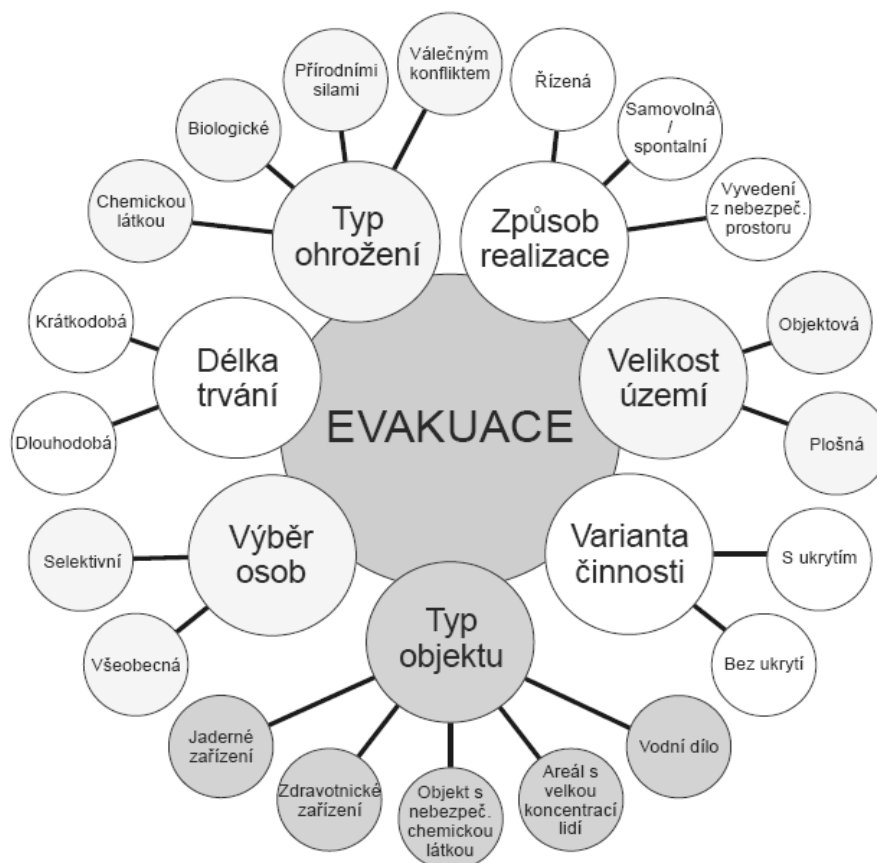
---

⁷⁰ Kratochvílová, D.: *Ochrana obyvatelstva*. 1. vyd. Vydalo Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství v Ostravě, 2005, str. 29. ISBN 80-86634-70-1

1.3.8 Další možnosti dělení evakuace

Další hlediska rozdělení evakuace jsou uvedena na obrázku níže:

Obrázek 1.3.8.1: Možnosti dělení evakuace ⁷¹

V praxi ale nedochází k takové situaci, kdy evakuaci můžeme jednoznačně zařadit podle uvedeného dělení. Jednotlivé druhy evakuací se vzájemně prolínají v závislosti na rozvoji mimořádné události, která vedla k jejímu vyhlášení, a také na našich očekáváních. ⁷²

⁷¹ HZS Libereckého kraje. Prezentace PowerPoint – Evakuace obyvatelstva, 2008

⁷² Bláha, K.: *Ochrana obyvatelstva I.* Jihočeská univerzita, Zdravotně sociální fakulta, České Budějovice 2007, str. 11

1.4 Evakuační plány

Je soubor opatření k zabezpečení přemístění osob, zvířat a věcných prostředků z míst zasažených nebo ohrožených mimořádnou událostí. S velkou pravděpodobností evakuace vytvoří veřejnou paniku, proto musí být použita pouze v případě nutnosti.⁷³

Konkrétní opatření týkající se evakuace, jakožto jedno ze základních opatření k ochraně obyvatelstva, jsou zahrnuta v havarijním plánu kraje - **plán evakuace obyvatelstva** a vnějším havarijním plánu JE Temelín - **plán evakuace osob**.

1.4.1 Obsah plánu evakuace obyvatelstva

Plán evakuace obyvatelstva je zahrnut v havarijním plánu kraje, přesněji v jeho části C – plány konkrétních činností.

Skládá se ze dvou částí – části textové a části grafické.

a) **Textová část** obsahuje:^{74 75}

- všeobecné zásady provádění evakuace a popis kritérií pro rozhodování o evakuaci,
- předpokládané počty evakuovaných osob podle pořadí evakuace a jednotlivých evakuačních zón,
- na základě analýzy rizik vypracované časové normy evakuace,
- přehled míst náhradního ubytování a stravování včetně kapacit,
- stanovený způsob vyznění orgánů zodpovědných za řízení evakuace,
- zabezpečení evakuace – pořádkové, dopravní, zdravotnické a zásobovací,
- způsob koordinace všech složek zabezpečujících evakuaci, rozdělení odpovědnosti za provedení evakuace,
- způsob varování obyvatelstva, stanovené pokyny pro chování obyvatelstva a další informace pro ohrožené obyvatelstvo,

---

⁷³ Lowry, G. G., Lowry, R. C.: *Lowrys' handbook of right-to-know and emergency planning*: handbook of compliance for worker and community, OSHA, EPA and the States. Second printing. Lewis Publishers, 1989. page 131. ISBN 0-87371-112-2

⁷⁴ Kratochvílová, D.: *Ochrana obyvatelstva*. 1. vyd. Vydalo Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství v Ostravě, 2005, str. 33. ISBN 80-86634-70-1

⁷⁵ HZS JČK: Vnější havarijní plán jaderné elektrárny Temelín. Část C: Plány konkrétních činností. Aktualizace č.4, Dokument Krajského úřadu JČK, 2009

- popis zajišťování evakuace škol, zdravotnických a sociální zařízení apod.,
- protichemická, protiradiační opatření a zabezpečení ochrany osob v průběhu evakuace, vybavení složek ochrannými prostředky,
- monitorování evakuovaných osob a dekontaminačních stanovišť – systémy monitorování ozáření evakuovaných osob na dekontaminačních pracovištích
- rozdělení evakuovaných osob podle cílových míst ubytování,
- další potřebné údaje ve vazbě na ostatní opatření ochrany obyvatelstva,
- zajištění bezpečnosti evakuovaných (opuštěných) prostorů a sledování uzávěr,
- uzavřené smlouvy a dohody potřebné pro zabezpečení evakuace.

Textová část dále obsahuje potřebné propočty jako je časová analýza evakuace, plánování varování obyvatelstva a zvolené druhy evakuace, kapacitní propočty pro zajištění hromadné přepravy, vzdálenosti příjmových území, propustnost evakuačních tras a síťový graf závislosti průběhu evakuace na čase.

Tato část ještě obsahuje počty osob potřebných k provedení evakuace, kteří zajišťují první předlékařskou neodkladnou pomoc, distribuci zásob, dopravní zabezpečení, informační zařízení a údaje potřebné pro zaktivování těchto osob.

b) **Grafická část** obsahuje: ⁷⁶

- evakuační zóny,
- místa shromažďování pro obyvatelstvo k evakuaci,
- evakuační střediska, přijímací střediska, místa zdravotnické pomoci a místa rozdělování prostředků pro nouzové přežití,
- evakuační trasy (primární i alternativní trasy),
- místa vybraná pro přechodné i trvalé náhradní ubytování a místa hromadného stravování osob,
- zdravotnická zařízení a zařízení pro dekontaminaci,
- místa nevhodná pro umístění evakuovaných osob.

Plán evakuace obyvatelstva je třeba minimálně jedenkrát ročně aktualizovat v závislosti na změně plánovacích údajů, výsledků pravidelných nácviků a zkušeností.

⁷⁶ Kratochvílová, D.: *Ochrana obyvatelstva*. 1. vyd. Vydalo Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství v Ostravě, 2005, str. 35. ISBN 80-86634-70-1

1.5 Zvláštnosti provádění evakuace

V některých případech se při evakuaci objevují zvláštnosti. Je to v případě provádění evakuace v rámci povodňové ochrany a při evakuaci v okolí jaderných energetických zařízení.

1.5.1 Evakuace v rámci povodňové ochrany ⁷⁷

Evakuace v rámci povodňové ochrany se uskutečňuje v záplavových územích, která jsou ohrožena vznikem přirozené nebo zvláštní povodně. Vznik povodně vychází z hydrologických výpočtů, analýzy povodňového ohrožení, z podkladu od správců povodí a správců vodních toků apod.

Záplavová území stanovuje územně příslušný vodoprávní úřad. Ten poté předává mapovou dokumentaci územně dotčeným stavebním úřadům a Ministerstvu životního prostředí.

Evakuace ze záplavových území se zahajuje na základě rozhodnutí územně příslušných povodňových orgánů. Provádí se podle zpracovaných povodňových plánů.

Při ohrožení přirozenou povodní se evakuace provádí na základě rozhodnutí územně příslušného povodňového orgánu, což je závislé na vyhodnocení aktuální povodňové situace, s ohledem na průběh a dobu příchodu záplavové vlny.

Při ohrožení zvláštní povodní (narušení vodního díla), varují vlastníci vodních děl po vodním toku níže položené povodňové orgány, Hasičský záchranný sbor ČR a ohrožené subjekty. Evakuace se provádí v závislosti na kritických hodnotách sledovaných jevů s nebezpečím vzniku průlomové vlny.

Evakuace je rychlé a komplexní přemístění ohrožených osob a zaměstnanců s ohledem na dobu příchodu čela průlomové vlny.

---

⁷⁷ Příloha č. 3 k vyhlášce MV č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva

1.5.2 Evakuace v okolí jaderných energetických zařízení^{78 79}

V zóně havarijního plánování se evakuace plánuje pro obyvatelstvo z části nebo celého urbanistického celku, nebo většího územního prostoru.

V okolí jaderných zařízení vychází z analýzy rizik a právních norem, které určují limitní hodnoty. Cílem evakuace při vzniku radiační havárie je zabránit obdržení nadlimitních dávek ozáření.

Při přípravě na evakuaci se vychází z vnitřních havarijních plánů. V případě, že by došlo k poruše na technologickém zařízení jaderné elektrárny, která by mohla vyústit v radiační havárii, zahajuje se přímá evakuace – v předúnikové fázi (bez předchozího ukrytí evakuovaných osob). V případě vzniku radiační havárie se ze středového prostoru a vybraných sektorů (v závislosti na směru větru) zahajuje evakuace s ukrytím – v poúnikové fázi (prvotní je ukrytí a po snížení prvotního nebezpečí ozáření z radioaktivního mraku se evakuuje).

Pokud by evakuací bylo sníženo nebo odvráceno ozáření osob v rozsahu převyšujícím dolní meze rozpětí směrných hodnot zásahových úrovní, evakuace se zvažuje vzhledem k rozsahu, proveditelnosti a nákladnosti opatření a jejich případných důsledků. Na druhou stranu, při překročení horní meze rozpětí směrných hodnot zásahových úrovní se evakuace zpravidla zavádí.⁸⁰

Účinnost provedení evakuace obyvatelstva závisí na prostorových a časových charakteristikách radioaktivního mraku, na stupni kontaminace životního prostředí a na časovém průběhu samotné evakuace.

---

⁷⁸ Příloha č.4 k vyhlášce MV č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva

⁷⁹ HZS JČK: Vnější havarijní plán jaderné elektrárny Temelín. Část C: Plány konkrétních činností. Aktualizace č.4, 2009

⁸⁰

1.6 Přípravenost a chování obyvatelstva při evakuaci

O vyhlášení evakuace se obyvatelé dozvědí pomocí varovného signálu „Všeobecná výstraha“, který je pokynem pro získání dalších informací o příčině vyhlášení tohoto signálu (poskytnutí tísňové informace). O jaké nebezpečí se skutečně jedná se obyvatelé dozvědí prostřednictvím rozhlasu, televize, místním rozhlasem nebo složkami integrovaného záchranného systému.

Proto jakmile je slyšet zvuk sirén, je to pokyn pro zapnutí rozhlasového a televizního přijímače, kdy v rámci Jihočeského kraje je třeba naladit:

- Český rozhlas 1 – Radiožurnál – 91,1 MHz FM nebo
- Český rozhlas České Budějovice – 106,4 MHz FM nebo
- televizní kanál ČT1.

1.6.1 Příprava osob k evakuaci, evakuační zavazadla

Obyvatelstvo by mělo vědět, co je může v místě jejich bydliště ohrozit. V závislosti na tomto faktu mít připravený seznam věcí, které bude v případě evakuace potřebovat s sebou. Proto je třeba znát obsah **evakuačního zavazadla**, které by mělo zejména obsahovat:⁸¹

- osobní doklady – občanský průkaz, cestovní pas, řidičský průkaz, rodný list, kartu zdravotního pojištění a doklady rodinných příslušníků,
- léky a zdravotnické potřeby – osobní léky, vybavení běžné lékárničky, dioptrické brýle,
- cennosti – peníze, šperky, cenné papíry, pojišťovací smlouvy, vkladní knížky, platební a jiné karty,
- sezónní oblečení – obuv, náhradní oděv, prádlo, pláštěnka,
- prostředky osobní hygieny a hygienické potřeby,
- spací pytel, příkrývky, karimatka nebo nafukovací lehátko,

---

⁸¹ <http://www.hzs.cr.cz>

- jídelní nádobí, kapesní nůž, šicí potřeby, svítlna a náhradní baterie, svíčky, zapalovač apod.,
- základní potraviny na 2-3 dny včetně nápojů,
- dále zařízení s přenosným rozhlasovým přijímačem, mobilní telefon s nabíječkou, psací potřeby, dopisní obálky, různé hry pro vyplnění dlouhé chvíle (pro děti), potřeby pro kojence.

V případě jiné pomoci při evakuaci je zvykem vyvěšovat z okna nebo na klice vstupních dveří do domu bílou látku (např. prostěradlo).

1.6.2 Zabezpečení obydlí před evakuací

Před vlastní evakuací, tedy než je třeba opustit dům či byt, je nutné provést následující opatření:

- vypnout veškeré domácí spotřebiče (s výjimkou mrazáku a ledničky), ale nevypínat hlavní elektrický jistič,
- všechny potraviny podléhající zkáze uložit do ledničky, mrazáku nebo je zlikvidovat,
- vypnout nebo uhasit všechna zařízení, která pracují na principu spalování,
- uzavřít hlavní přívody plynu a vody, uzavřít komínové klapky, odpojit anténní svody od přijímačů,
- zavřít okna a zamknout dveře domu či bytu,
- v případě povodní přemístit vybavení domácností do vyšších pater, v okolí svého domu připevnit vše, co by mohlo uplavat.

Pokud jsou v domě vlastněny domácí nebo hospodářská zvířata, je třeba:

- uzavřít je v chlévech, kotcích nebo místnosti a zajistit jim dostatek krmiva a vody na 2-3 dny,
- zabezpečit vstup do prostor, kde jsou zvířata.

V době nepřítomnosti je ochrana majetku zajištěna Policií České republiky a příslušníky Armády České republiky.

1.6.3 Možné komplikace při evakuaci

Evakuace je velice rozsáhlé ochranné opatření a je tedy třeba při jejím zajišťování počítat i s možnými komplikacemi a snažit se je eliminovat. Jedná se o:

- časovou tíseň (v případě krátkodobé evakuace),
- nedostatek sil a prostředků k jejímu zabezpečení,
- nedodržování vydaných pokynů ze strany evakuovaných (odmítnutí evakuace, nedodržení evakuačních tras apod.),
- vznik paniky, nebezpečí krádeží, nemocní a postižení, imobilní,
- zhoršené povětrnostní podmínky, živelnost, výpadek elektrického proudu apod.

1.7 Možnost evakuace bez evakuačních a přijímacích středisek

Evakuace se podle legislativy provádí prostřednictvím evakuačních a přijímacích středisek. To samo o sobě zabírá čas i finanční prostředky.

V některých případech se v praxi evakuace realizuje bez těchto středisek. Tím dochází k jejímu zrychlení.

Například při povodních by bylo možné, aby ze zatopených ulic byly lidé evakuováni přímo do autobusů, které by je odvezly do míst nouzového/náhradního ubytování. Uvnitř těchto přistavených autobusů by probíhala registrace evakuovaných osob. Slučování rodin by ovšem v tomto případě byl jistý problém. Ten by bylo možné vyřešit lepší informovaností vlastních rodin o pohybu jejích členů, případně poskytnutím kontaktů mezi místy náhradního/nouzového ubytování.

V případě jaderné elektrárny Temelín, by autobusy sloužící k evakuaci byly přistaveny přímo na dané návsi obce, a odsud by jely opět do míst náhradního/nouzového ubytování.

Evakuační střediska jsou v tomto případě zbytečná, autobusy jsou smluvně zajištěné a předem je již naplánováno, kam se bude evakuovat.

Z těchto důvodů by bylo výhodné evakuaci provádět takto. Jedná se o šetrnější metodu vzhledem k vynaloženým materiálním, finančním i lidským zdrojům.

2. CÍL PRÁCE A HYPOTÉZA

2.1 Cíl práce

Cílem práce je posoudit míru informovanosti obyvatel Jihočeského kraje o evakuaci a o riziku v jejich okolí.

Záměrem je zjistit prostřednictvím dotazníků kolik osob (rodin) by v případě mimořádné události nebo krizové situace zvolilo evakuaci samovolnou, samoevakuaci a kolik evakuaci organizovanou, tj. i se zajištěním dopravy.

2.2 Hypotéza

Předpokládanou hypotézou je, že v případě závažné mimořádné události nebo krizové situace se bude nejméně 60 % obyvatelstva z ohroženého území samovolně evakuovat.

3. METODIKA

Byla použita metodika dotazníků, jež byly rozdány obyvatelům Jihočeského kraje. Dotazníky byly rozdávány v měsících prosinec 2009 – březen 2010.

Pomocí dotazníků zjišťuji informace o počtu členů domácnosti, počtu vlastněných aut k dispozici, počtu osob, které v rodině vlastní řidičský průkaz skupiny B, zda-li a jak členové rodiny dojíždějí do zaměstnání, kolik osob (rodin) by zvolilo evakuaci samovolnou, samoevakuaci nebo evakuaci organizovanou (se zajištěním dopravy), kam by se rodina evakuovala, zda-li znají obsah evakuačního zavazadla a mají-li ho připravené, zda-li vlastní domácí zvířata, jaká a kolik a také zjišťuji povědomí občanů o situacích, které je mohou v místě jejich bydliště ohrozit a zda-li jsou v obci funkční koncové prvky systému varování.

Teoretické informace jsem shromažďovala především z odborné literatury a internetových stránek. Informace jsem utřídila tak, abych je poskytla v ucelené formě.

4. VÝSLEDKY

Pro zjištění míry informovanosti obyvatel Jihočeského kraje, byl rozdán dotazník, jako výzkumná část mé práce.

Dotazník (viz příloha č.1) má 18 otázek zaměřených na specifikaci dotázaných a hlavně na jejich informovanost o zdrojích rizik v místě nebo okolí jejich bydliště, zaměření na způsob evakuace sebe i rodiny, zjištění informovanosti o obsahu evakuačního zavazadla, počtu domácích zvířat a informovanost o koncových prvcích varování v místě bydliště.

4.1 Informace o sledovaném souboru ⁸²

Jihočeský kraj má celkem 623 obcí, kdy trvalý nebo dlouhodobý pobyt zde mělo k datu 31.12.2009 celkem 637 643 osob.

Z pohledu okresů se Jihočeský kraj skládá ze 7 okresů: České Budějovice, Český Krumlov, Jindřichův Hradec, Písek, Prachatice, Strakonice a Tábor.

K datu 31.12.2008 bylo v okresech:

- České Budějovice – 109 obcí (statut města má 9 obcí) a 185 584 obyvatel;
- Český Krumlov – 46 obcí (statut města má 6 obcí) a 61 516 obyvatel;
- Jindřichův Hradec – 106 obyvatel (statut města má 13 obcí) a 93 298 obyvatel.
- Písek – 75 obcí (statut města má 5 obcí) a 70 550 obyvatel;
- Prachatice – 65 obcí (statut města má 6 obcí) a 51 548 obyvatel;
- Strakonice – 112 obcí (statut města má 6 obcí) a 71 054 obyvatel;
- Tábor – 110 obcí (statut města má 8 obcí) a 102 778 obyvatel

Struktura osídlení není v Jihočeském kraji rovnoměrná, téměř dvě třetiny obyvatel žije ve městech.

Výzkum probíhal v měsících prosinec 2009 – březen 2010, kdy výzkumný soubor tvořilo 300 náhodně vybraných respondentů z Jihočeského kraje.

---

⁸² <http://www.czso.cz>

4.2 Vyhodnocení dotazníků

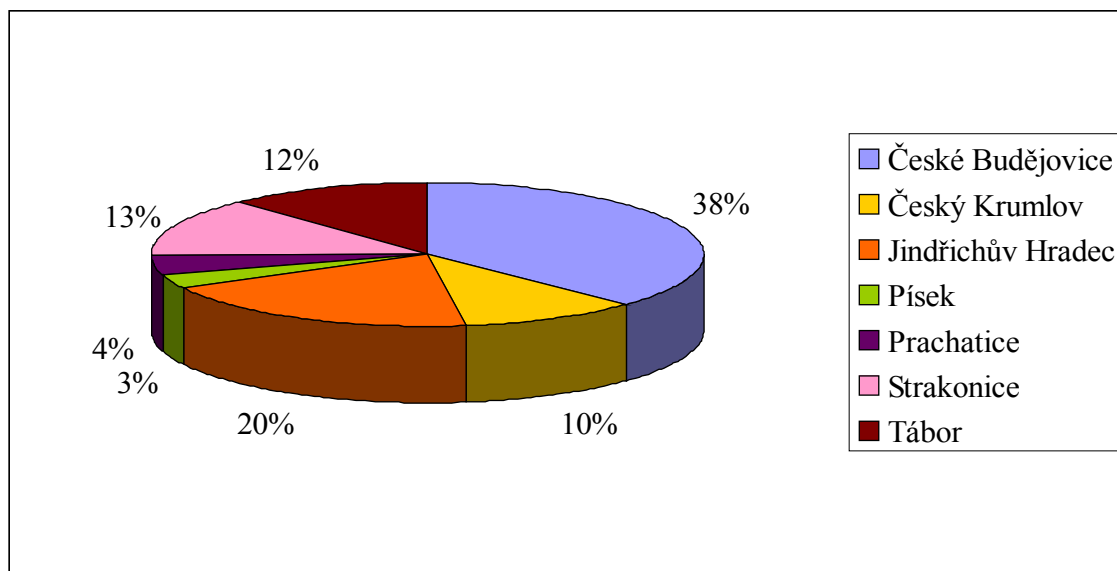
Otázka č.1: Pohlaví

Dotazníky byly rozdány třem stům respondentů v Jihočeském kraji, z toho bylo 43 % mužů, tj. 128 respondentů a 57 % žen, tj. 172 respondentek.

Otázka č.2: Bydliště

V Jihočeském kraji je celkem 623 obcí. Dotazník k této diplomové práci byl rozdán respondentům celkem z 67 obcí, což představuje 10,75 % z celkového počtu obcí Jihočeského kraje. V rámci okresů to je: České Budějovice – 25 obcí, Český Krumlov – 7 obcí, Jindřichův Hradec – 13 obcí, Písek – 2 obce, Prachatice – 3 obce, Strakonice – 9 obcí, Tábor – 8 obcí.

Graf 4.2.1: Zastoupení zúčastněných obcí po okresech Jihočeského kraje

Zdroj: Vlastní výzkum

Obrázek 4.2.1: Mapa Jihočeského kraje včetně obcí, jejichž obyvatelé se zúčastnili dotazníkového průzkumu

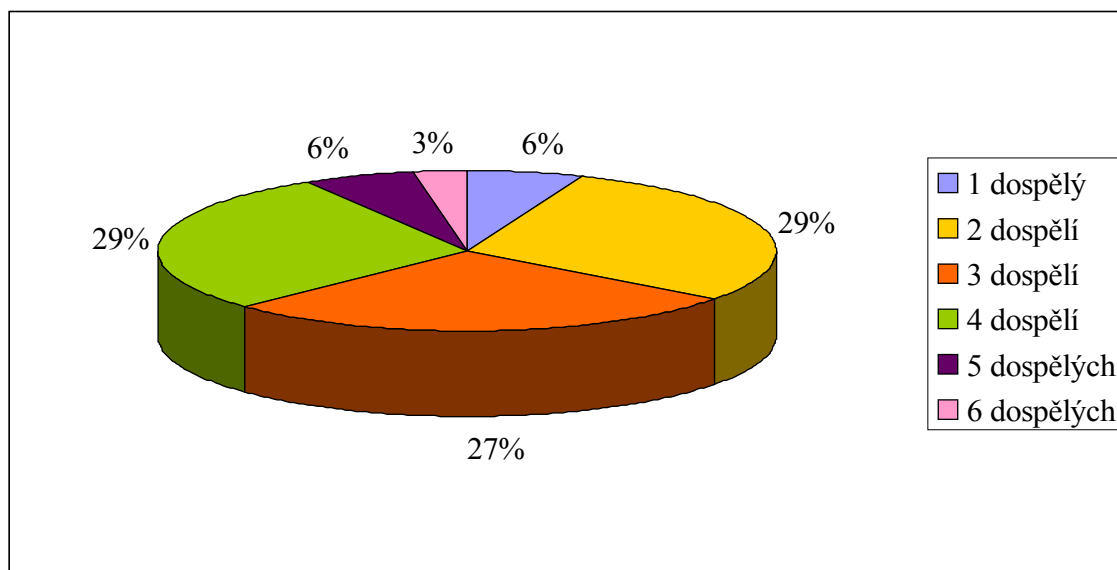
Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka č. 3: Počet členů domácnosti

Dotazníková otázka č.3 byla zaměřena na složení domácnosti, počet dětí a dospělých.

Jeden dospělý v domácnosti byl u 18 dotázaných respondentů (6 %), dva dospělí byli u 88 respondentů (29 %), tři dospělí byli u 82 respondentů (27 %), čtyři dospělí byli u 86 respondentů (29 %), pět dospělých bylo u 18 respondentů (6 %) a šest dospělých bylo u 8 respondentů (3 %).

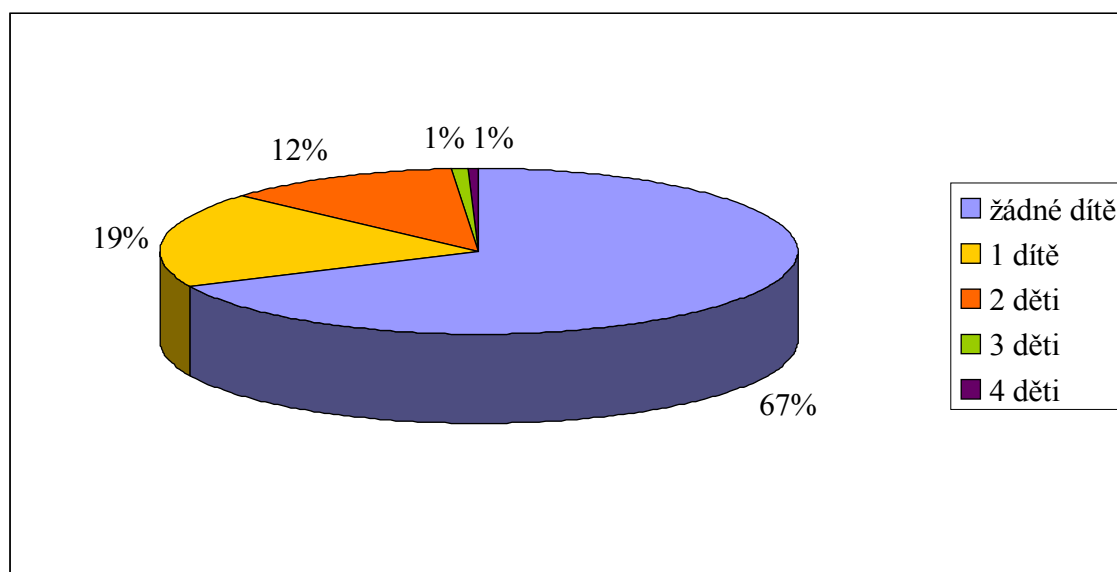
Graf 4.2.2: Počet dospělých v domácnosti

Zdroj: Vlastní výzkum

Počet dětí v domácnostech zúčastněných v dotazníkovém průzkumu znázorňuje následující graf. Domácností s žádným dítětem se zúčastnilo celkem 204 (67 %), jedno dítě bylo v 56 domácnostech (19 %), dvě děti byly v 36 domácnostech (12 %), tři děti byly ve 2 domácnostech (1 %) a 4 děti byly také ve dvou domácnostech (1 %).

Graf 4.2.3: Počet dětí v domácnosti

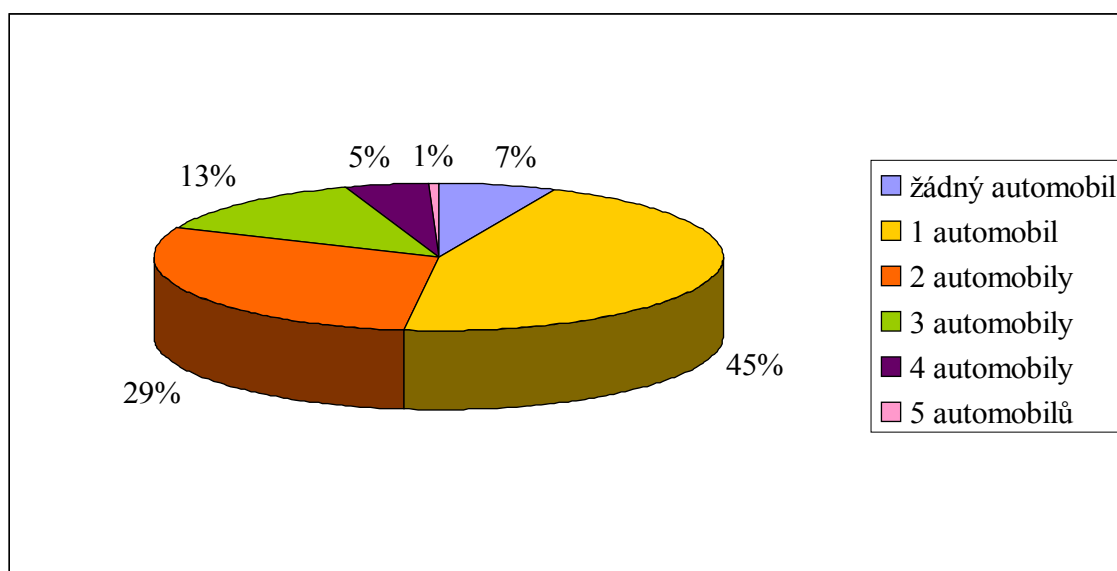
Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka č. 4: Počet vlastněných automobilů k dispozici

Cílem této práce je zjistit kolik osob by se samovolně evakovalo a kolik by se evakovalo s orgány zabezpečujícími evakuaci. Proto je tato otázka nutná při dotazníkovém šetření.

Bylo zjištěno, že z tří set dotázaných domácností nemá k dispozici osobní automobil 20 domácností (7 %), 136 domácností vlastní jeden osobní automobil (45 %), 88 domácností vlastní dva osobní automobily (29 %), 40 domácností vlastní tři osobní automobily (13 %), 14 domácností vlastní čtyři osobní automobily (5 %) a 2 domácnosti vlastní pět osobních automobilů (1 %).

Graf 4.2.4: Počet vlastněných automobilů k dispozici

Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka č. 5: Počet členů domácnosti vlastních řidičský průkaz skupiny B

Tabulka č.1 znázorňuje celkový počet zúčastněných domácností s ohledem na počet dospělých a dětí v domácnosti, a počet vlastněných řidičských průkazů v závislosti na počtu dospělých členů.

V domácnostech o jednom členu (18 dotázaných domácností) má ve všech 18 případech daný člen ŘP skupiny B.

V domácnostech o dvou dospělých členech (36 dotázaných domácností) má ve 12 případech pouze jeden dospělý ŘP skupiny B a ve 24 případech mají ŘP skupiny B oba dva dospělí.

V domácnostech o dvou dospělých s jedním dítětem (24 dotázaných domácností) má ve 4 případech pouze jeden dospělý ŘP skupiny B a ve 20 případech mají ŘP skupiny B oba dospělí.

V domácnostech o dvou dospělých se dvěma dětmi (28 dotázaných domácností) má ve 2 případech ŘP skupiny B pouze jeden dospělý a ve 26 případech mají ŘP skupiny B oba dospělí.

V domácnostech o třech dospělých (56 dotázaných domácností) má ve 2 případech ŘP skupiny B pouze jeden dospělý, v 6 případech mají ŘP skupiny B dva dospělí a v 48 případech mají ŘP skupiny B všichni tři dospělí.

V domácnostech o třech dospělých s jedním dítětem (24 dotázaných domácností) má ve 2 případech ŘP skupiny B dva dospělí a v 22 případech mají ŘP skupiny B všichni tři dospělí.

V domácnostech o třech dospělých se dvěma dětmi (2 dotázané domácnosti) mají ve 2 případech ŘP skupiny B dva dospělí.

V domácnostech o čtyřech dospělých (70 dotázaných domácností) mají v 18 případech ŘP skupiny B tři dospělí této domácnosti a v 52 případech mají ŘP skupiny B všichni čtyři dospělí domácnosti.

V domácnostech o čtyřech dospělých s jedním dítětem (8 dotázaných domácností) mají ve 4 případech ŘP skupiny B tři dospělí domácnosti a ve 4 případech mají ŘP skupiny B všichni čtyři dospělí domácnosti.

V domácnostech o čtyřech dospělých se dvěma dětmi (4 dotázané domácnosti) mají ve 2 případech ŘP skupiny B tři dospělí a ve 2 případech mají ŘP skupiny B čtyři dospělí.

V domácnostech o čtyřech dospělých se třemi dětmi (2 dotázané domácnosti) mají ve 2 případech ŘP skupiny B všichni čtyři dospělí domácnosti.

V domácnostech o čtyřech dospělých se čtyřmi dětmi (2 dotázané domácnosti) mají ve 2 případech ŘP skupiny B všichni čtyři dospělí domácnosti.

V domácnostech o pěti dospělých (16 dotázaných domácností) má ve 2 případech ŘP skupiny B pouze jeden dospělý domácnosti, ve 4 případech mají ŘP skupiny B tři dospělí domácnosti, ve 4 případech mají ŘP skupiny B čtyři dospělí domácnosti a v 6 případech má ŘP skupiny B všech pět dospělých domácností.

V domácnostech o pěti dospělých se dvěma dětmi (2 dotázané domácnosti) mají ve 2 případech ŘP skupiny B čtyři dospělí.

V domácnostech o šesti dospělých (8 dotázaných domácností) má ve 2 případech ŘP skupiny B pouze dva dospělí, ve 4 případech má ŘP skupiny B pět dospělých a ve 2 případech má ŘP skupiny B všech šest dospělých domácností.

Tabulka 4.2.1: Počet osob s ŘP skupiny B vzhledem k počtu dospělých osob v domácnosti

Počet dospělých	Počet dětí	Počet domácností	Počet dospělých s řidičským průkazem skupiny B						
			1	2	3	4	5	6	
1	0	18	18						
2	0	36	12	24					
	1	24	4	20					
	2	28	2	26					
3	0	56	2	6	48				
	1	24	-	2	22				
	2	2	-	2	-				
4	0	70	-	-	18	52			
	1	8	-	-	4	4			
	2	4	-	-	2	2			
	3	2	-	-	-	2			
	4	2	-	-	-	2			
5	0	16	2	-	4	4	6		
	2	2	-	-	-	2	-		
6	0	8	-	2	-	-	4	2	

Pozn.: Varianty, které nejsou uvedené, se nezúčastnily

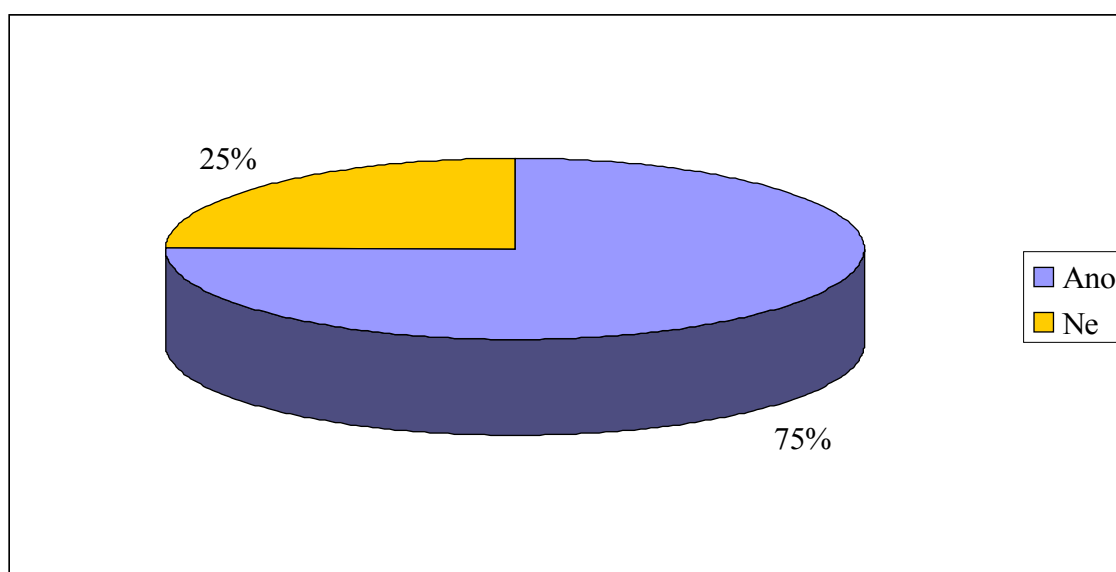
Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka č. 6: Dojíždění do zaměstnání

Tato otázka byla zaměřena, zda respondent do zaměstnání dojíždí či nikoliv.

Bylo zjištěno, že 226 respondentů (75 %) do zaměstnání dojíždí a 74 respondentů (25 %) nikoliv. To znázorňuje následující graf č.5.

Graf 4.2.5: Dojíždění do zaměstnání

Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka č. 7: Dopravní prostředek k dojíždění do zaměstnání

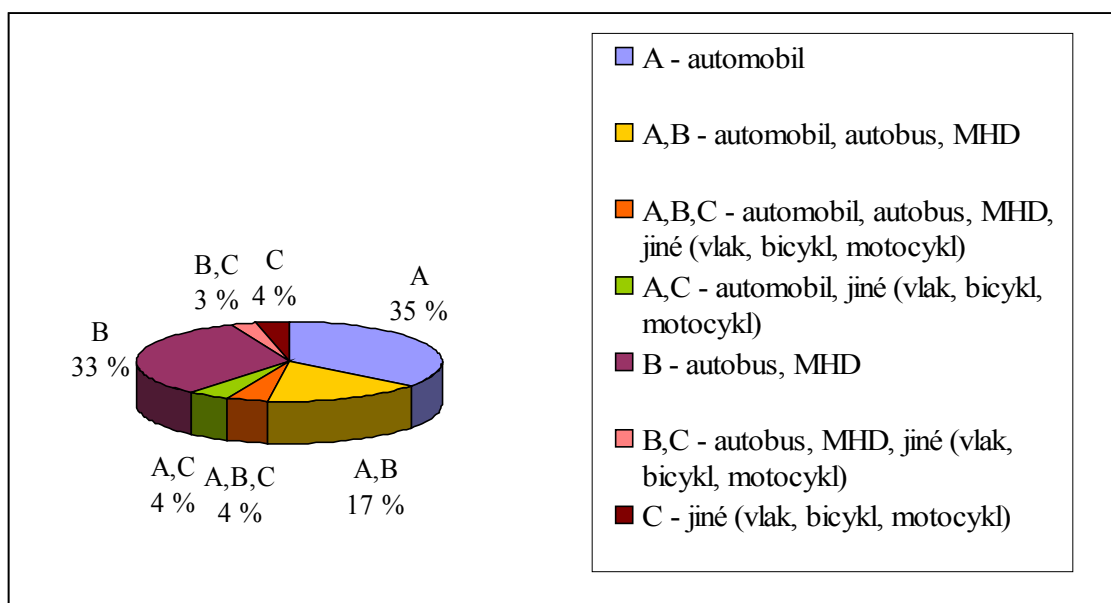
Otázka č. 7 se týkala dopravního prostředku, který respondenti využívají k dopravě do zaměstnání. V dotazníku byly tři možnosti:

- A) automobilem,
- B) autobusem, MHD, a
- C) jiné (vlak, bicykl nebo motocykl), nebo i jejich kombinace.

Osobním automobilem (A) do zaměstnání dojíždí 80 respondentů (35 %). Kombinaci (A, B) automobilu, autobusu a MHD zvolilo 38 respondentů (17 %). Kombinaci všech tří (A, B, C), tj. osobním automobilem, autobusem, MHD a jiným dopravním prostředkem zvolilo 10 respondentů (4 %). Kombinaci automobilu a jiného

dopravního prostředku (A, C) zvolilo také 10 respondentů (4 %). Pouze autobusem nebo MHD (B) dojíždí do zaměstnání 74 respondentů (33 %). Kombinaci autobusu, MHD a dalšího jiného dopravního prostředku (B, C) zvolilo 6 respondentů (3 %). Jiným dopravním prostředkem (C) dojíždí do zaměstnání 8 respondentů (4 %). Tyto kombinace dopravních prostředků znázorňuje graf č.6.

Graf 4.2.6: Kombinace dopravních prostředků k dojíždění do zaměstnání

Zdroj: Vlastní výzkum

Pro zjednodušení situace lze říci, že osobní automobily pro dojíždění do zaměstnání používá celkem 128 respondentů (46 %), autobus nebo MHD používá 128 respondentů (43 %) a jiné dopravní prostředky používá 34 respondentů (11 %).

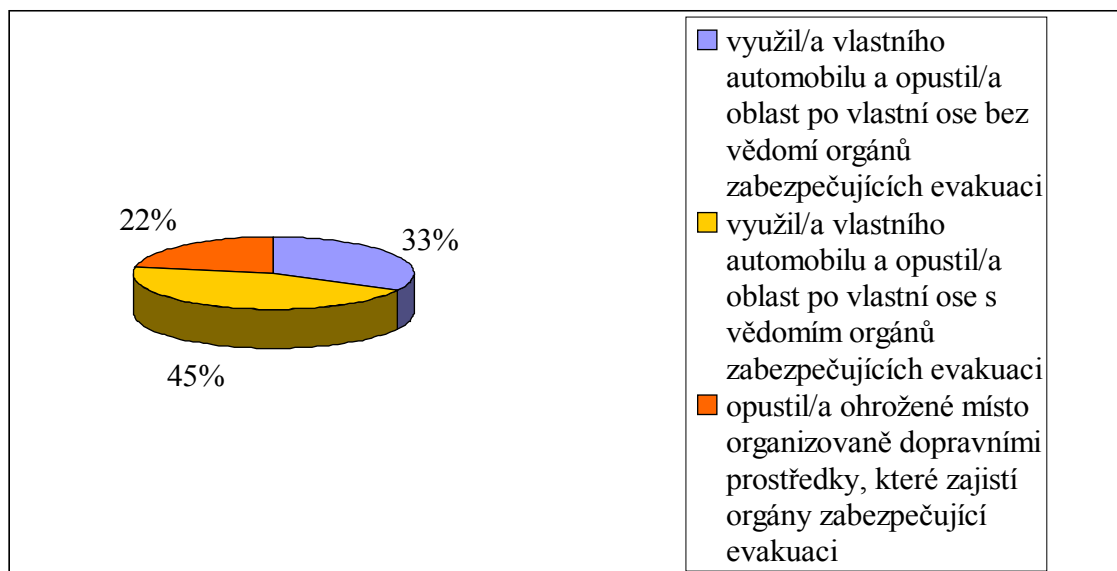
Otázka č. 8: V případě mimořádné události nebo krizové situace byste...

Otázka č. 8 zjišťovala, jakým způsobem by se respondenti evakovali z ohroženého území, zda-li by opustili ohrožené místo po vlastní ose bez vědomí orgánů zabezpečujících evakuaci, nebo s vědomím orgánů zabezpečujících evakuaci nebo by

opustili ohrožené místo organizovaně dopravními prostředky, které zajistí orgány zabezpečující evakuaci.

V případě evakuace by 98 respondentů (33 %) využilo vlastního osobního automobilu a opustili by oblast po vlastní ose bez souhlasu (vědomí) orgánů zabezpečujících evakuaci. 135 respondentů (45 %) by také využilo vlastního osobního automobilu a opustili by oblast po vlastní ose, ovšem už se souhlasem (vědomím) orgánů zabezpečujících evakuaci. Pouze 67 respondentů (22 %) by opustilo ohrožené místo organizovaně dopravními prostředky (autobusy), které zajišťují orgány zabezpečující evakuaci.

Graf 4.2.7: Jaký způsob evakuace byste zvolil/a?

Zdroj: Vlastní výzkum

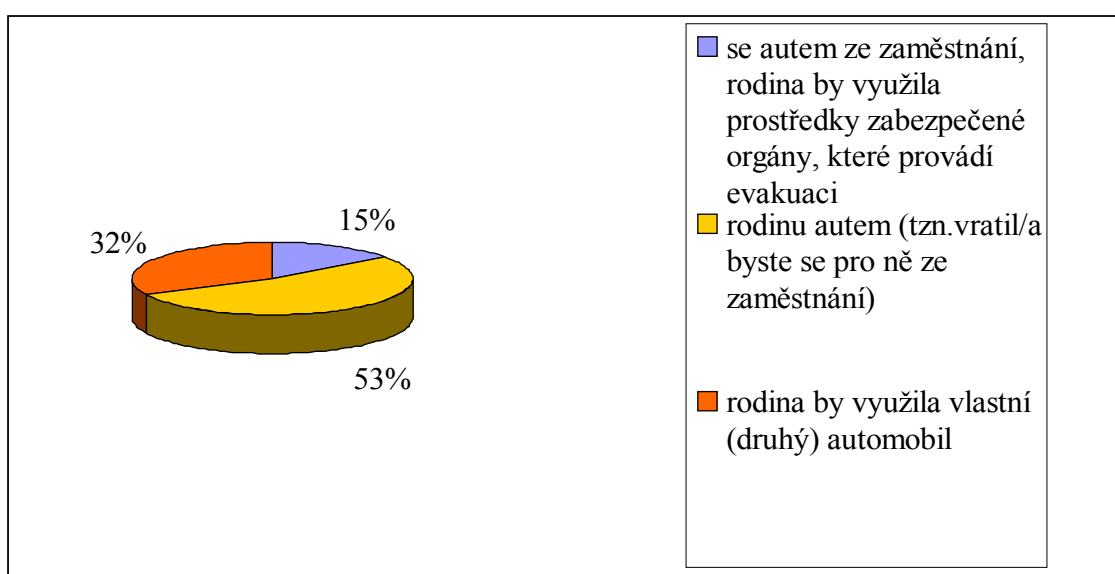
Otázka č. 9: Pokud by nějaká mimořádná událost nebo krizová situace nastala, a vy byste nebyl/a s rodinou, evakoval/a byste...

Otázka č.9 navazuje na otázku č.8. V tomto případě zjišťujeme, jak by se zachoval daný člen rodiny, který by v době vzniku mimořádné události nebo krizové situace (při níž by bylo nutné zahájit evakuaci) byl v tuto chvíli v zaměstnání, tj. nebyl by s rodinou.

V tomto případě by se 44 respondentů (15 %) evakovalo autem ze zaměstnání a rodina by využila prostředky zabezpečené orgány, které provádí evakuaci. 159 respondentů (53 %) by se vrátilo pro zbytek rodiny ze zaměstnání a evakovali by se společně autem. 97 respondentů (32 %) uvedlo, že by rodina využila vlastní (druhý) osobní automobil.

Graf 4.2.8: Co byste dělal/a, kdyby nastala mimořádná událost nebo krizová situace a vy byste byl/a v zaměstnání?

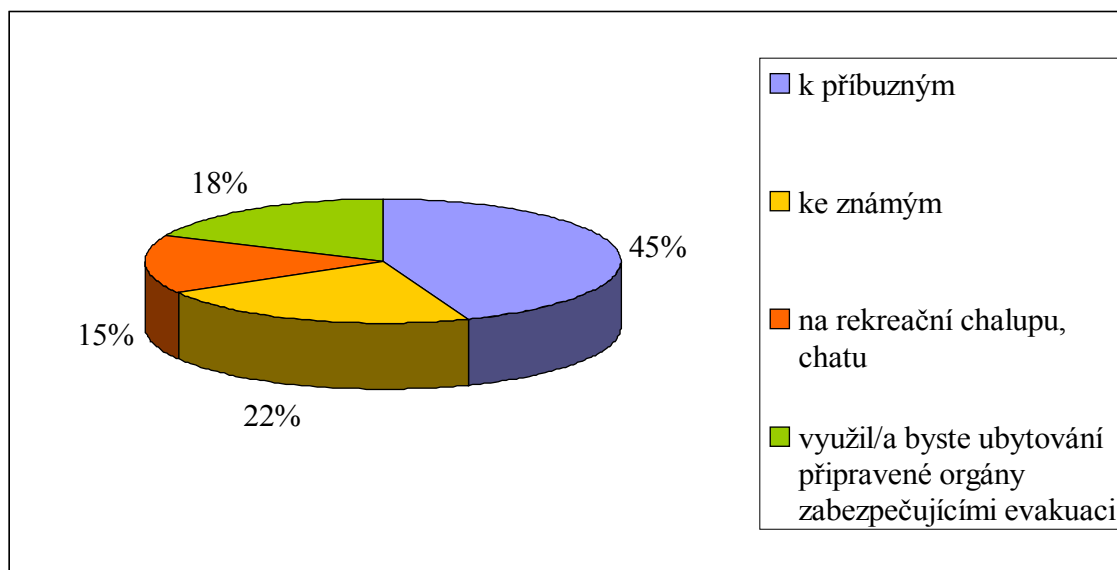
Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka č. 10: Místo, kam byste se evakoval/a

V případě této otázky odpovědělo 72 % respondentů jednoznačně a), b) nebo c), a 28 % respondentů odpovědělo kombinací možností (v závislosti na vzniklé mimořádné nebo krizové situaci).

Výsledky jsem shrnula do jednoznačných odpovědí, z čehož vyplynulo, že 193 respondentů (45 %) by se evakovalo k příbuzným, 98 respondentů (22 %) by se evakovalo ke známým, 67 respondentů (15 %) na rekreační chalupu, chatu a 80 respondentů (18 %) by se evakovalo do prostorů náhradního ubytování, které je připravené orgány zabezpečujícími evakuaci.

Graf 4.2.9: Místo evakuace

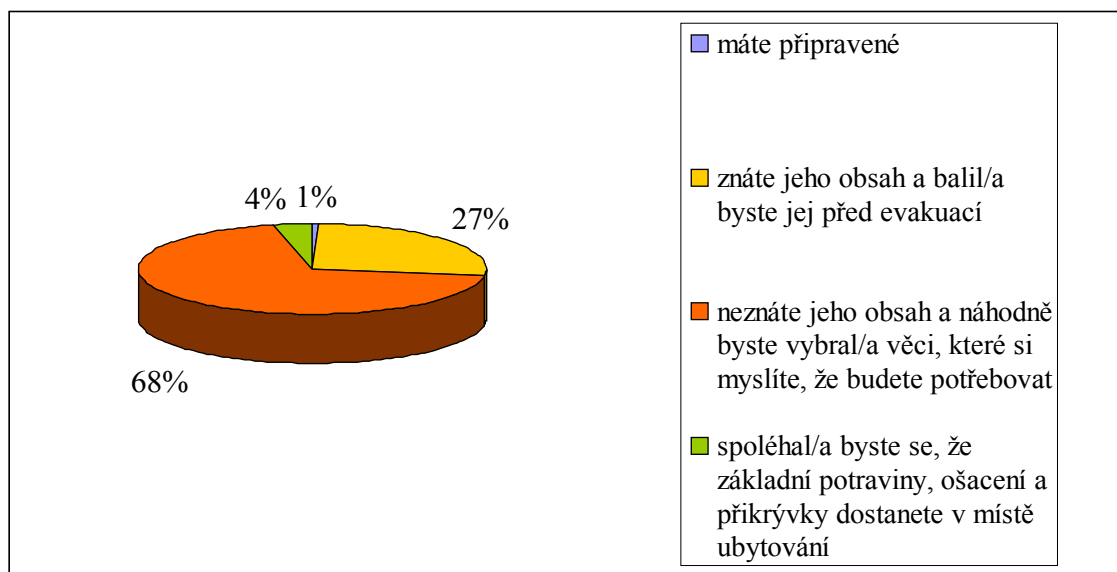
Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka č. 11: Evakuační zavazadlo

Otázka č. 11 zjišťovala povědomí občanů o evakuačním zavazadle.

Bylo zjištěno, že pouze 2 respondenti (1 %) má připravené evakuační zavazadlo. Obsah evakuačního zavazadla zná 80 respondentů (27 %) a balilo by jej před evakuací. 207 respondentů (68 %) uvedlo, že nezná obsah evakuačního zavazadla, jednoduše by náhodně zabalili věci, které by mysleli, že budou potřebovat. A nakonec 11 respondentů (4 %) by se spoléhalo, že základní potraviny, ošacení a příkrývky dostanou v místě ubytování, zajištěné od orgánů zabezpečujících evakuaci.

Graf 4.2.10: Evakuační zavazadlo

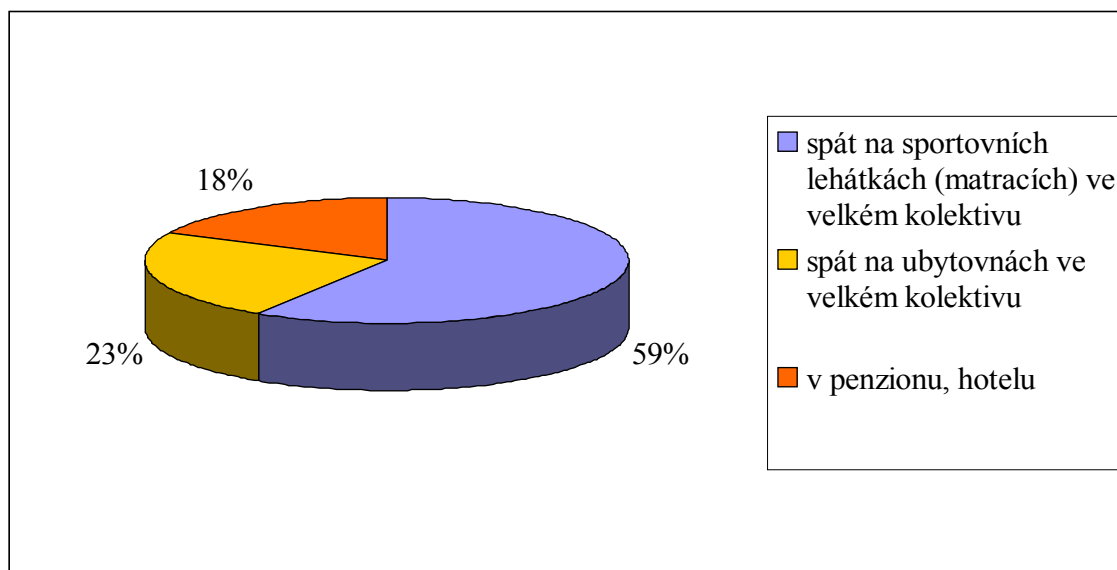
Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka č. 12: V místě nouzového/náhradního ubytování byste byl/a ochoten/ochotna dočasně...

Otázka č. 12 se orientovala na nouzové/náhradní ubytování a ochotu respondentů spát dočasně na sportovních lehátkách, na ubytovnách ve velkém kolektivu apod.

Bylo zjištěno, že 224 respondentů (59 %) by bylo ochotno spát dočasně na sportovních lehátkách (matracích) ve velkém kolektivu, 88 respondentů (23 %) by bylo ochotno spát dočasně na ubytovnách ve velkém kolektivu a 68 respondentů (18 %) by preferovalo ubytování v penzionu, hotelu apod.

Graf 4.2.11: Kde byste byl/a ochoten/ochotna dočasně zůstat?

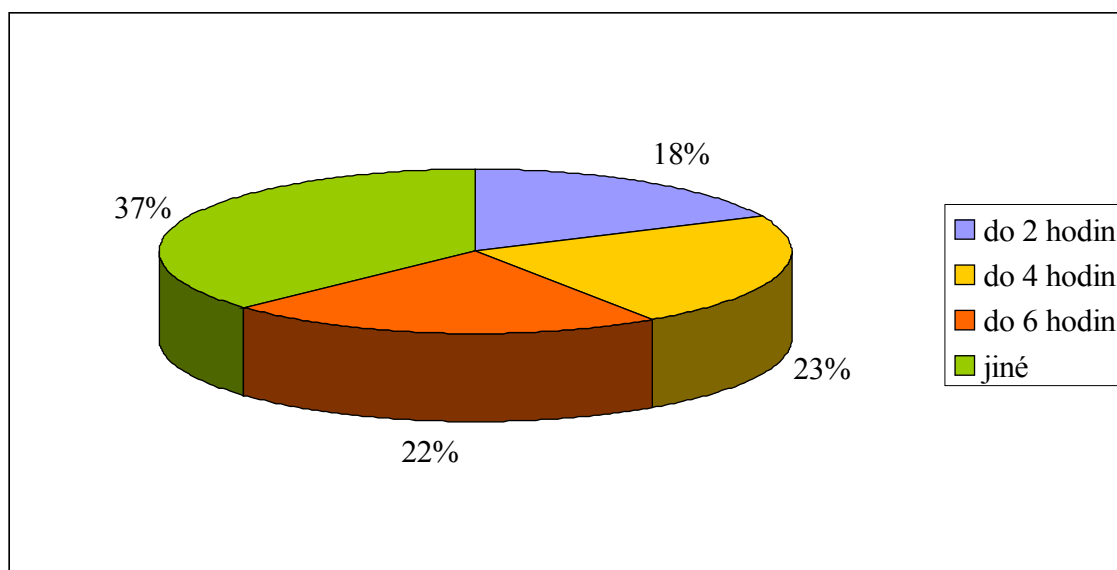
Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka č. 13: V místě nouzového/náhradního ubytování byste byl/a ochoten/ochotna čekat...

V závislosti na možnostech náhradního/nouzového ubytování je možné, že by bylo nutné v místě ubytování čekat.

Tato otázka zjistila, že 54 respondentů (18 %) by bylo ochotno čekat v místě ubytování do 2 hodin, 68 respondentů (23 %) do 4 hodin, 67 respondentů (22 %) do 6 hodin a 111 respondentů (37 %) i více hodin, jak by bylo potřeba.

Graf 4.2.12: Jak dlouho byste byl/a ochoten/ochotna čekat v místě nouzového/náhradního ubytování

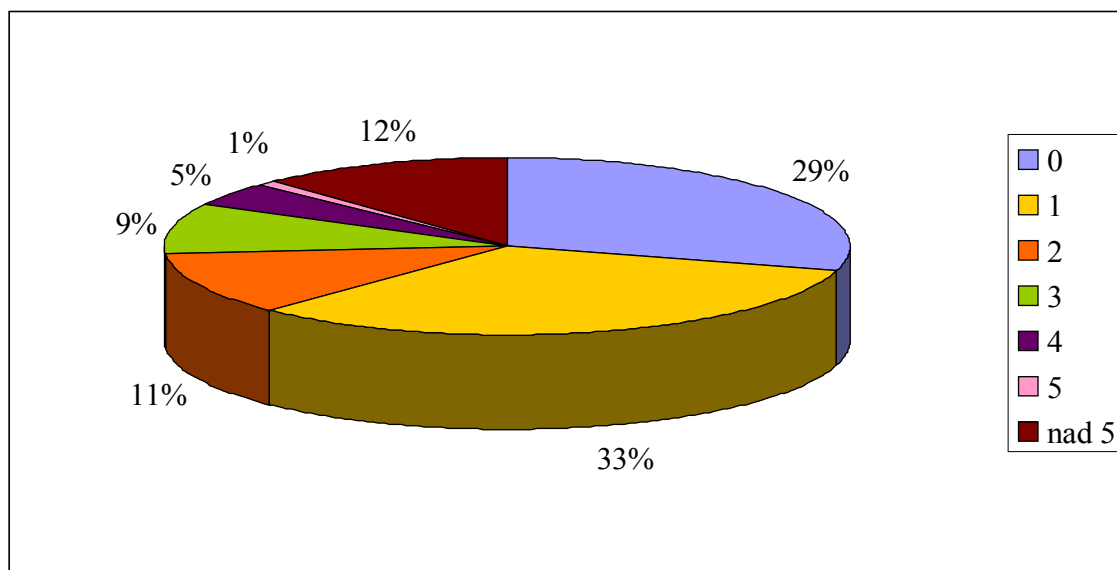
Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka č. 14: Domácí zvíře

Následující graf zobrazuje počet domácích zvířat vlastněných v dotazovaných domácnostech.

88 dotazovaných nevlastní žádné zvíře (29 %), jedno domácí zvíře vlastní 99 dotazovaných (33 %), dvě domácí zvířata vlastní 34 dotazovaných (11 %), tři domácí zvířata vlastní 27 dotazovaných (9 %), čtyři domácí zvířata vlastní 14 dotazovaných (5 %), pět domácích zvířat vlastní 2 dotazovaní (1 %) a nad pět domácích zvířat vlastní 36 dotazovaných (12 %).

Graf 4.2.13: Počet domácích zvířat

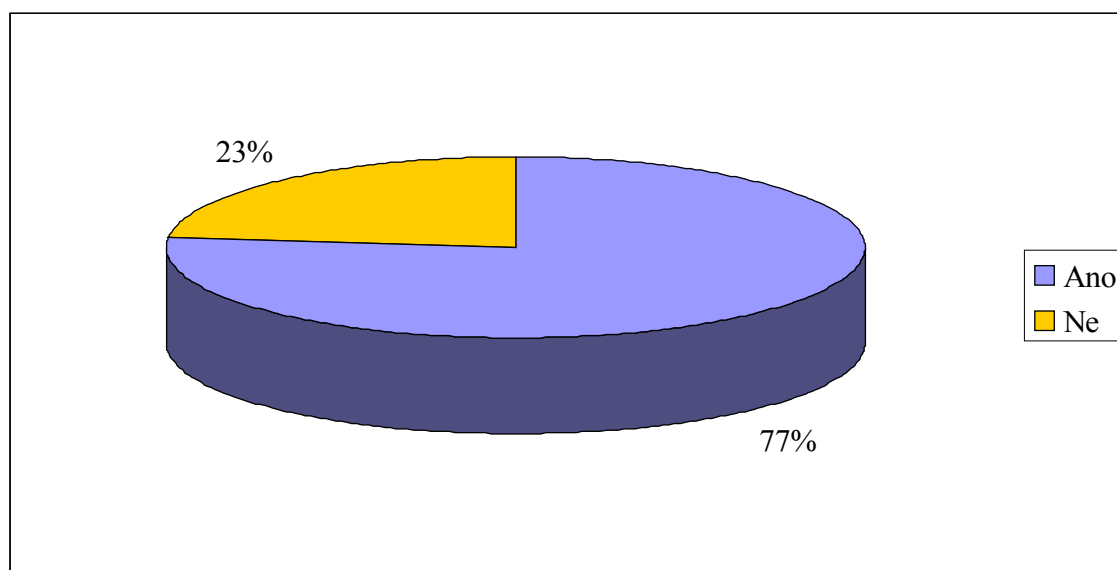

Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka č. 15: Ohrožení v místě bydliště

Otázka č. 15 zjišťovala, zda-li dotazovaní mají představu, co je v místě bydliště může ohrozit. 230 respondentů (77 %) uvedlo *ano*, a 70 respondentů (23 %) uvedlo *ne*.

Graf 4.2.14: Ohrožení v místě bydliště

Zdroj: Vlastní výzkum

Podle slovních odpovědí na tuto otázku, jsem dále zjišťovala, zda-li je představa dotazovaných o ohrožení v místě bydliště opodstatněná.

Nejvíce frekventované odpovědi se týkaly povodní, povětrnostních podmínek (hurikán, orkán, vichřice apod.), explozí a požárů (ať už lesních, v domácnostech či požáry velkých podniků nacházejících se v blízkosti bydliště), a dalších živelních pohrom. Všechny z těchto uvedených hrozeb jsou s jistou mírou pravděpodobnosti v daných lokalitách možné, tedy reálné.

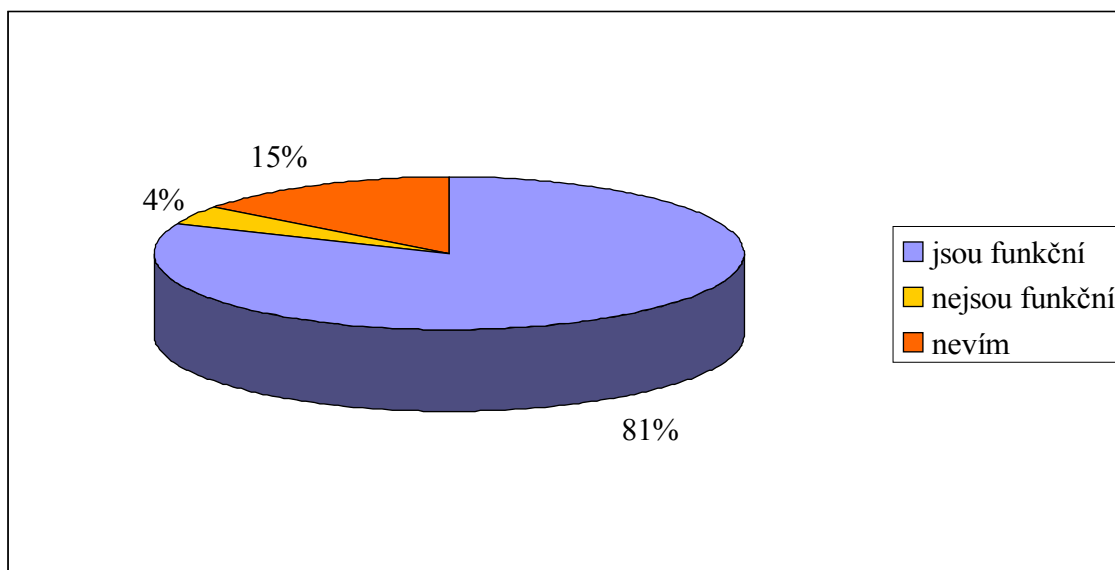
Na druhou stranu poměrně velké množství dotázaných uvedlo jako hrozbu jadernou elektrárnu Temelín, i když mají místo bydliště na Jindřichohradecku, Českokrumlovsku nebo Strakonicku. Je vidět, že obava z radiační mimořádné události na jaderné elektrárně Temelín, je velká.

Otázka č. 16: Koncové prvky systému varování (sirény, městské informační systémy) v obci Vašeho bydliště

Následující tři otázky se orientují na možnosti varování v místě bydliště dotazovaných.

Otázka č. 16 byla zaměřena na koncové prvky systému varování (sirény, městské informační systémy). 244 respondentů (81 %) uvedlo, že koncové prvky systému varování jsou v místě jejich bydliště funkční, 12 respondentů (4 %) uvedlo, že v místě jejich bydliště jsou koncové prvky varování nefunkční a 44 respondentů (15 %) nevědí, zda-li jsou v místě jejich bydliště koncové prvky varování funkční či nikoliv.

Graf 4.2.15: Koncové prvky varování v místě bydliště

Zdroj: Vlastní výzkum

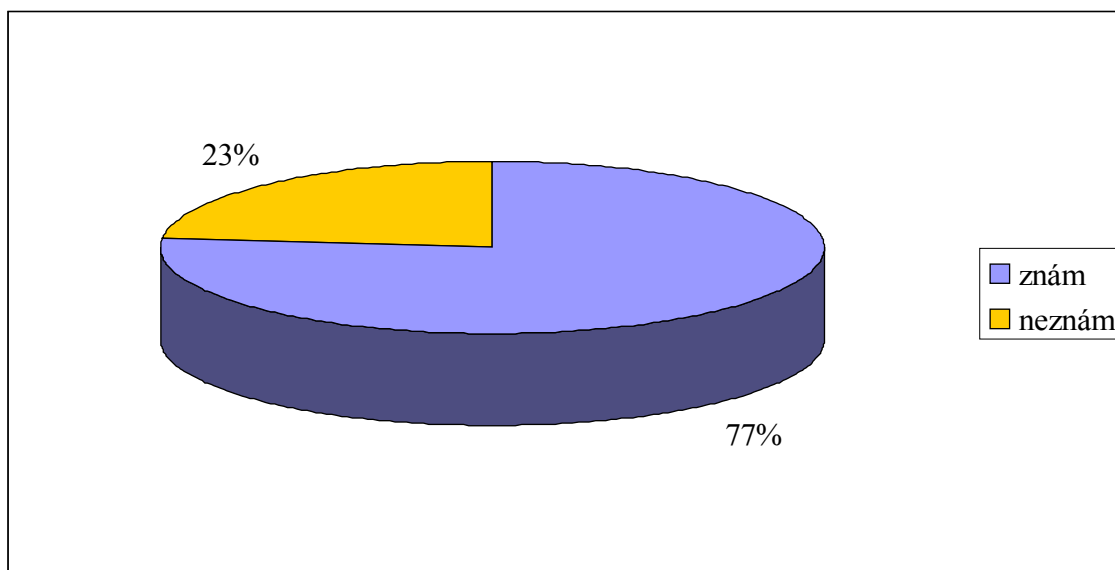
Otázka č. 17: Varovný signál „Všeobecná výstraha“

Otázka týkající se varovného signálu „Všeobecná výstraha“ doplňovala informace o povědomí občanů o její znalosti.

230 respondentů (77 %) uvedlo, že varovný signál „Všeobecná výstraha“ zná a 70 respondentů (23 %) uvedlo opak, nezná.

Graf 4.2.16: Varovný signál „Všeobecná výstraha“

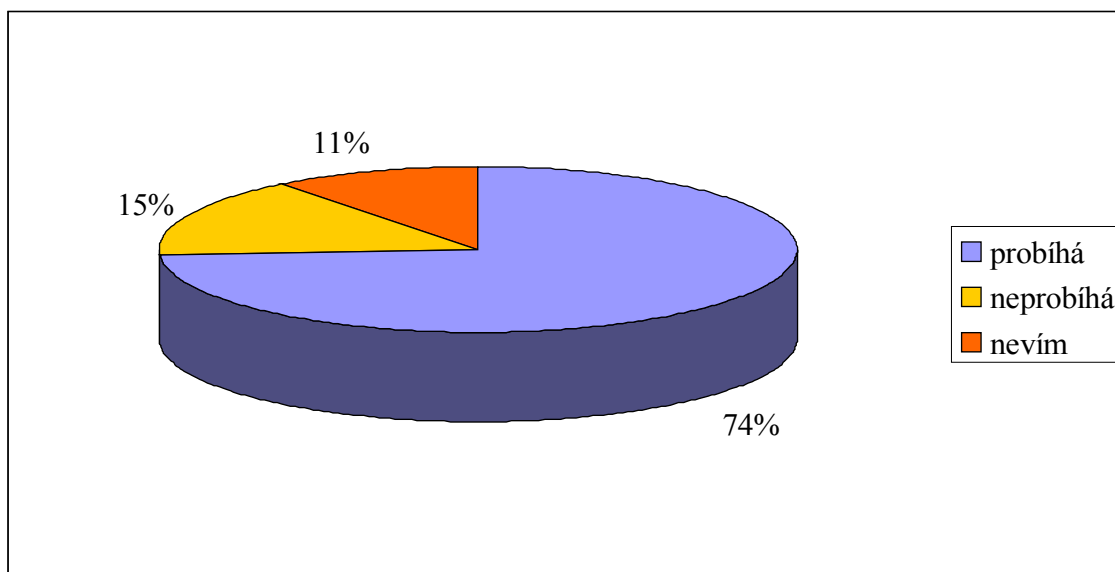
Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka č. 18: Zkouška sirén

Poslední otázka dotazníkového průzkumu se orientovala na zkoušku sirén v místech bydliště dotazovaných.

222 respondentů (74 %) uvedlo, že zkouška sirén v místě jejich bydliště probíhá, 46 respondentů (15 %) uvedlo, že zkouška sirén v místě jejich bydliště neprobíhá a 32 respondentů (11 %) to neví.

Graf 4.2.17: Zkouška sirén

Zdroj: Vlastní výzkum

5. DISKUSE

Cílem diskuse je interpretace výsledků dotazníkového průzkumu z Jihočeského kraje, především podání souhrnných informací o způsobech chování obyvatelstva při mimořádné události nebo krizové situaci, zjištění rozdílů chování mezi muži a ženami a také porovnání získaných informací podle okresů Jihočeského kraje.

Z první otázky vyšlo najevo, že se zúčastnilo 128 mužů a 172 žen, celkem ze 67 obcí, což představuje 10,75 % z celkového počtu obcí Jihočeského kraje.

Z českobudějovického okresu se zúčastnilo 133 domácností celkem ze 26 obcí. Z českokrumlovského okresu se zúčastnilo 32 domácností celkem ze 6 obcí, z okresu jindřichohradeckého se zúčastnilo 59 domácností celkem ze 13 obcí, z píseckého okresu se zúčastnilo 14 domácností celkem ze 2 obcí, z prachatického okresu se zúčastnilo 12 domácností celkem ze 3 obcí, ze strakonického okresu se zúčastnilo 34 domácností celkem z 9 obcí a z tábořského okresu se zúčastnilo 16 domácností celkem z 8 obcí.

Souhrnný přehled chování obyvatelstva za mimořádné události nebo krizové situace

Pro ucelený pohled na danou problematiku byly některé otázky shrnuty a zapracovány do tabulky v příloze č.6, která zobrazuje určitý model chování zúčastněného obyvatelstva Jihočeského kraje za mimořádné události nebo krizové situace v místě jejich bydliště.

Z otázky týkající se počtu vlastněných automobilů k dispozici vyplývá, že nejčastěji domácnost vlastní právě jeden osobní automobil, a to ve 45 %. Naopak žádný osobní automobil není k dispozici v 7 % dotázaných domácností. Z toho vyplývá, že minimálně těchto 7 % dotázaných domácností by ohroženou oblast bylo nuceno opustit organizovaně dopravními prostředky (autobusy), které zajistí orgány zabezpečující evakuaci.

Mezi nejdůležitější zjištění patří, jaký způsob evakuace by obyvatelstvo zvolilo: zda evakuaci samovolnou (neřízenou), samoevakuaci (řízenou) nebo evakuaci se zajištěním dopravy. Bylo zjištěno, že 45 % obyvatelstva by opustilo ohroženou oblast po vlastní ose se souhlasem (vědomím) orgánů zabezpečujících evakuaci, tj. zvolili by *samoevakuaci (řízenou evakuaci)*. 33 % obyvatel by opustilo ohroženou oblast po vlastní ose bez souhlasu (vědomí) orgánů zabezpečujících evakuaci, tj. zvolili by *evakuaci samovolnou (neřízenou)* a pouze 22 % obyvatel by opustilo ohroženou oblast organizovaně dopravními prostředky (autobusy), které zajistí orgány zabezpečující evakuaci, tj. zvolili by *evakuaci se zajištěním dopravy*.

Z toho vyplývá, že 78 % obyvatelstva v ohrožené oblasti by se evakovalo samostatně, tzn. opustilo území bez požadavků a nároků na dopravu organizovanou orgány zajišťujícími evakuaci. To je téměř dvojnásobek osob, u kterých se v současné době předpokládá jejich opuštění území po vlastní ose.

Pokud by člen domácnosti byl v době vzniku mimořádné události nebo krizové situace v zaměstnání, tak by se více než polovina dotázaných obyvatel vrátila ze zaměstnání pro rodinu a evakovali by se spolu. Pouze nepatrná část, 15 % dotázaných obyvatel, by se pro rodinu nevrátila a rodina by využila prostředky zabezpečené orgány, které evakuaci provádí.

V případě vyhlášené evakuace, by se téměř polovina dotázaných obyvatel evakovala k příbuzným. Ubytování zajištěné od orgánů zabezpečujících evakuaci by využilo pouze 18 % dotázaných obyvatel. To by mohlo mít příznivý efekt na zrychlení průběhu dopravy evakuovaných do míst náhradního/nouzového ubytování a snížila by se i doba čekání v místě ubytování. Na druhou stranu by ale vyšší počet dopravních prostředků těch obyvatelů, kteří by se evakovali sami, způsobil vyšší zmatek na trasách z ohroženého území.

Co se týče chování obyvatelstva v místě ubytování, vyšlo najevo, že více než polovina dotázaného obyvatelstva by bylo ochotno dočasně spát na sportovních lehátkách (matracích) ve velkém kolektivu. Pouze necelá pětina dotázaných obyvatel by vyžadovalo ubytování v penzionu nebo hotelu, čímž by se zvyšovaly nároky na

evakuaci, ať již finanční nebo i organizační k zajištění dostatečného počtu odpovídajících lůžek.

Souhrnný přehled znalostí obyvatelstva o evakuačním zavazadle a „Všeobecné výstraze“

K úspěšnému provedení evakuace je potřeba, aby obyvatelstvo bylo dostatečně informováno o varovném signálu „Všeobecná výstraha“ a o složení evakuačního zavazadla. Procentuální přehled znalostí obyvatelstva o evakuačním zavazadle a Všeobecné výstraze je uveden v tabulce v příloze č.7.

V případě varovného signálu „Všeobecná výstraha“ bylo zjištěno, že přes $\frac{3}{4}$ dotázaných obyvatel zná varovný signál, to je ale málo, neboť ostatní osoby by mohly v případě signálu „Všeobecná výstraha“ zareagovat nevhodně a ohrozit sebe nebo své blízké. Zde se ukazuje prostor pro zvyšování právního vědomí občanů a jejich znalostí a to např. zvýšeným působením státních orgánů v rámci preventivně výchovné činnosti.

Ohledně evakuačního zavazadla bylo zjištěno, že téměř $\frac{3}{4}$ dotázaných obyvatel nezná obsah evakuačního zavazadla a náhodně by vybrali věci, které by mysleli, že budou potřebovat. Toto zjištění je téměř alarmující, vzhledem k přítomnosti jaderné elektrárny Temelín, která v rámci zóny havarijního plánování propaguje informace zahrnující právě i obsah evakuačního zavazadla pro dané obce. Z těchto obcí se dotazníkového průzkumu k této diplomové práci zúčastnilo 12 domácností, z nichž pouze 2 znají obsah evakuačního zavazadla a balili by jej před evakuací. Ostatní jej neznají, nebo by spoléhali, že základní potraviny, ošacení a přikrývky dostanou v místě ubytování. Z celkových výsledků vyšlo najevo, že pouze 1 % dotázaných domácností má připravené evakuační zavazadlo.

Porovnání výsledků z pohledu zúčastněných mužů a žen

V tabulce v příloze č.8, jsou znázorněny odchylky v chování mužů a žen při přípravě i vlastní evakuaci.

Jeden z nejdůležitějších poznatků je, jaký způsob evakuace by muži a ženy zvolili. Bylo zjištěno, že jak muži, tak ženy by v 45 % zvolili samoevakuaci (řízenou evakuaci), tj. opustili by oblast po vlastní ose se souhlasem (vědomím) orgánů zabezpečujících evakuaci. Samovolnou evakuaci (neřízenou evakuaci), tj. opuštění oblasti po vlastní ose bez souhlasu (vědomí) orgánů zabezpečujících evakuaci, by muži preferovali častěji než ženy. Ženy by se raději spoléhaly na evakuaci se zajištěním dopravy, tj. opustily by ohrožené místo organizovaně dopravními prostředky (autobusy), které zajistí orgány zabezpečující evakuaci.

Pokud by se muž nebo žena nacházeli v době vzniku mimořádné události nebo krizové situace v zaměstnání, tak by se nejčastěji muži i ženy vrátili ze zaměstnání pro rodinu a evakovali by se spolu. Pouze zlomek mužů i žen by se evakovalo ze zaměstnání a rodina by využila prostředky zabezpečené orgány, které provádí evakuaci. Z tabulky v příloze s procentuálním zastoupením vyplývá, že ženy více inklinují k evakuaci spolu s celou rodinou, než aby ji nechaly evakuovat se druhým automobilem či s orgány zabezpečujícími evakuaci.

Po vyhlášení evakuace, by se téměř polovina mužů i žen evakovalo k příbuzným. Ženy i v tomto ohledu by se více než muži spoléhaly na zajištěné ubytování od orgánů zabezpečujících evakuaci, a to v 21 %. Muži pouze v 15 %.

V místě ubytování, by bylo ochotno dočasně spát na sportovních lehátkách (matracích) ve velkém kolektivu 57 % mužů a 60 % žen. Jak je vidět, ženy jsou v tomto ohledu přizpůsobivější, než-li muži. To se týká i ubytoven a velkého kolektivu, kde by bylo ochotno dočasně spát téměř $\frac{1}{4}$ mužů a žen (i ženy v tomto případě jsou procentuálně zastoupeny častěji než muži). Překvapivě ubytování v penzionu nebo hotelu častěji vyžadují muži, než-li ženy.

Naopak čekání v místě náhradního/nouzového ubytování by ženy byly ty více netrpělivé, než-li muži. Nejčastěji bylo v dotaznících uváděno, že by muži i ženy vydrželi čekat jak dlouho by bylo potřeba. Pouze 18 % mužů i žen uvedlo, že by bylo ochotno po příjezdu čekat pouze do 2 hodin na ubytování. Vzhledem k výše zjištěným skutečnostem by ale nemuselo docházet k delším prodlevám, jelikož pouze 15 % mužů

a 21 % žen uvedlo, že by využilo ubytování zajištěné orgány zabezpečujícími evakuaci a ostatní by se evakovali buď k příbuzným, známým, na rekreační chalupu nebo chatu.

Z dotazníků vyšlo najevo, že v případě evakuačního zavazadla by ženy více improvizovaly, než-li muži. Nejčastěji však obě pohlaví uvedla, že neznají obsah evakuačního zavazadla a náhodně by vybrali věci, které by mysleli, že budou potřebovat. Pouze 2 % mužů má připraveno evakuační zavazadlo, a jen nepatrný zlomek dotázaných obyvatel by spoléhalo, že základní potraviny, ošacení a příkrývky dostanou v místě ubytování. Je zřejmé, že osvěta mezi občany není dostatečná. Zdrojů je podle mého dostatek, ale občanům schází především zájem o tuto problematiku.

Více než $\frac{3}{4}$ dotázaných obyvatel má představu o ohrožení v místě bydliště, která jsem z 95 % vyhodnotila jako oprávněná. Jednalo se především o požáry, živelní pohromy, nehody nebo havárie s přítomností nebezpečných látek, doprava, jaderná elektrárna Temelín a jiné.

V poslední řadě varovný signál „Všeobecná výstraha“, který zná více než $\frac{3}{4}$ mužů a žen, což jak bylo uvedeno výše, není stále dostatek, aby nemohlo dojít k situaci, kdy zmýlení obyvatelé způsobí újmu sobě či někomu jinému.

Porovnání výsledků z pohledu jednotlivých okresů Jihočeského kraje

Porovnání výsledků z pohledu jednotlivých okresů Jihočeského kraje znázorňuje tabulka v příloze č.9. Určitý model chování dotázaných občanů v jednotlivých okresech lze poměrně jednoduše popsat, avšak jsou i zde odchylky v chování v rámci některých okresů, které budou popsány v následujícím textu.

Pokud by obyvatelstvo mělo volit mezi evakuací samovolnou (neřízenou), samoevakuací (řízenou) a evakuací se zajištěním dopravy, tak by pět ze sedmi okresů Jihočeského kraje volilo samoevakuaci, tj. opustili by oblast po vlastní ose se souhlasem (vědomím) orgánů zabezpečujících evakuaci. V okrese Písek by polovina dotázaného obyvatelstva volila evakuaci se zajištěním dopravy. Vzhledem k tomu, že do tohoto okresu zasahuje zóna havarijního plánování jaderné elektrárny Temelín, by opuštění zasaženého území zvyšovalo požadavky a nároky na dopravu zajišťovanou orgány

zabezpečujícími evakuaci. Druhý nejvyšší počet obyvatel, který by se evakuoval organizovaně dopravními prostředky, které zajistí orgány zabezpečující evakuaci, by byl z okresu Strakonice. V okrese Prachatice by právě polovina dotázaných volila evakuaci samovolnou, tj. opustili by oblast po vlastní ose bez souhlasu (vědomí) orgánů zabezpečujících evakuaci.

Všichni dotázaní obyvatelé v jednotlivých okresech by v případě, že by člen rodiny nebyl při mimořádné události nebo krizové situaci s rodinou, volili tu variantu, že by se vrátili ze zaměstnání a evakuovali by rodinu autem, tuto možnost by v případě okresu Prachatice využilo 100 % dotázaných obyvatel. Až jako druhou možnost by v případě okresů Český Krumlov a Písek volili obyvatelé tu, že by se evakuovali autem ze zaměstnání a rodina by využila prostředky zabezpečené orgány, které provádí evakuaci.

Nejvyšší zastoupení v případě místa evakuace je u jednotlivých okresů zřejmé, všichni by preferovali evakuaci k příbuzným. Jako druhou volbu by nejvíce obyvatel z okresu Jindřichův Hradec a Prachatice volilo ubytování zajištěné od orgánů zabezpečujících evakuaci.

V přehledu znalostí obyvatelstva o evakuačním zavazadle z jednotlivých okresů vychází najevo, že většina dotázaných obyvatel ze všech okresů nezná obsah evakuačního zavazadla a náhodně by vybrali věci, které by mysleli, že budou potřebovat. Dále by obyvatelé okresu Český Krumlov spoléhali na základní potraviny, ošacení a přikrývky, které dostanou v místě ubytování. Pouze 2 % obyvatel z okresu České Budějovice mají připravené evakuační zavazadlo.

Dále bylo uvedeno, že více než polovina ze všech dotázaných obyvatel okresů by byla ochotna dočasně spát na sportovních lehátkách (matracích) ve velkém kolektivu. Jako druhou volbu by nejčastěji obyvatelé okresů České Budějovice, Český Krumlov a Tábor volili penzion nebo hotel.

Šest ze sedmi okresů by bylo ochotno v místě ubytování čekat tak dlouho, jak by bylo potřebné. Pouze obyvatelé okresu Prachatice, by byli ochotni nejčastěji čekat pouze do 2 hodin v místě ubytování.

Představu o ohrožení v místě bydliště mají více než $\frac{3}{4}$ všech dotázaných obyvatel ze všech okresů, pouze v okresech Prachatice a Strakonice mají představu o ohrožení všichni z dotázaných. Největší zastoupení obyvatel, kteří nemají představu o ohrožení v místě bydliště, jsou obyvatelé okresu Český Krumlov a Jindřichův Hradec.

Varovný signál „Všeobecná výstraha“ znají nejlépe v okrese Tábor, a to všichni dotázaní. V ostatních okresech se jedná zhruba o $\frac{3}{4}$ obyvatel, kteří jej znají. Nejméně obyvatel zná tento varovný signál v okrese Strakonice, a to téměř polovina dotázaných obyvatel.

6. ZÁVĚR

Diplomová práce na téma „Stanovení počtu obyvatelstva, které se bude, v případě mimořádné události nebo krizové situace, samovolně evakuovat“, měla za cíl posoudit míru informovanosti obyvatel Jihočeského kraje o evakuaci a o riziku v jejich okolí, a zjistit, kolik osob (rodin) by v případě mimořádné události nebo krizové situace zvolilo evakuaci samovolnou (řízenou), samoevakuaci (neřízenou) a kolik evakuaci se zajištěním dopravy (organizovanou).

Pro zjištění znalostí a informovanosti veřejnosti o evakuaci a jejím všestranném zabezpečení, byl vypracován dotazník. Z výsledků dotazníkové akce, které se zúčastnilo tři sta respondentů Jihočeského kraje, vyšlo najevo, že samovolně by se evakovalo 78 % obyvatelstva a pouze 22 % by využilo dopravní prostředky zajištěné orgány zabezpečujících evakuaci.

Hasičský záchranný sbor předpokládá, že v současné době se bude v zóně havarijního plánování jaderné elektrárny Temelín samo evakuovat 40 % obyvatelstva a 60 % obyvatelstva se bude evakuovat organizovaně se zajištěním ubytování a dopravních prostředků. Hypotéza byla stanovena, že samovolně se bude evakuovat nejméně 60 % obyvatelstva z ohroženého území. Na základě výše uvedených skutečností byl cíl této práce splněn a předpokládaná hypotéza byla potvrzena na vzorku obyvatelstva z celého Jihočeského kraje.

V informovanosti obyvatelstva kraje byly zjištěny značné nedostatky, kdy téměř $\frac{3}{4}$ obyvatelstva nezná obsah evakuačního zavazadla a téměř $\frac{1}{4}$ obyvatelstva nezná varovný signál Všeobecná výstraha, čímž mohou ohrozit sebe, i své okolí.

Ke zlepšení situace přispěje vyšší informovanost obyvatelstva o této problematice, jelikož vhodné chování obyvatelstva pomůže orgánům zabezpečujícím evakuaci k jejímu úspěšnému a efektivnímu provedení, a sníží se zdravotní, materiální i finanční ztráty. Tato osvěta by mohla probíhat již výukou této problematiky na základních i středních školách v samostatném povinném předmětu s výukou 1 vyučovací hodiny týdně, zájmovou činností, různými nácviky, školením, vydáváním

publikací, letáků, filmových shotů, kde by se popularizovaly složky IZS. Dále i ukázkami činnosti záchranných složek a to jak profesionálů, tak i dobrovolníků.

7. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

1. Barham, R.: *Fire engineering and emergency planning: Research and applications*. Published by E & FN Spon, 1996. 543 pages. ISBN 0-419-20180-7
2. Bláha, K.: *Ochrana obyvatelstva I*. Jihočeská univerzita, Zdravotně sociální fakulta, České Budějovice 2007
4. Božek, F., Urban, R.: *Management rizika*. 1.vyd. Univerzita obrany, 2008. 145 s. ISBN 978-80-7231-259-7
Folwarczny, L., Pokorný, J.: *Evakuace osob*. 1.vyd. Vydalo Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství v Ostravě, 2006. 125 s. ISBN 80-86634-92-2
5. Horák, R., Krč, M., Ondruš, R., Danielová, L.: *Průvodce krizovým řízením pro veřejnou správu*. Linde Praha a.s. – Právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, Praha 2004. 407 s. ISBN 80-7201-471-4
6. HZS JčK: *Vnější havarijný plán jaderné elektrárny Temelín. Část C: Plány konkrétních činností. Aktualizace č.4, 2009*
7. Jarešová, V.: *Všestranné zabezpečení evakuace*. Diplomová práce. Jihočeská univerzita, Zdravotně sociální fakulta, České Budějovice 2007, 119 s.
8. *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020, Ministerstvo vnitra - GŘ HZS ČR, Praha 2009*
9. Kozlová, L., Kubelová V.: *Jak psát bakalářskou a diplomovou práci*. 2. vyd. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Zdravotně sociální fakulta, 2009. 55 s. ISBN 978-80-7394-155-0
10. Kratochvílová, D.: *Ochrana obyvatelstva*. 1. vyd. Vydalo Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství v Ostravě, 2005. 140 s. ISBN 80-86634-70-1
11. Lowry, G. G., Lowry, R. C.: *Lowrys' handbook of right-to-know and emergency planning: handbook of compliance for worker and community, OSHA, EPA and the States*. Second printing. Lewis Publishers, 1989. 133 pages. ISBN 0-87371-112-2

Zákony, vyhlášky a normy

12. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů
13. Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů
14. Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů
15. Zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
16. Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, ve znění pozdějších předpisů
17. Zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
18. Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
19. Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů
20. Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů
21. Zákon č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými látkami a chemickými přípravky a o změně zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o prevenci závažných havárií), ve znění pozdějších předpisů
22. Vyhláška MZ č. 434/1992 Sb., o zdravotnické záchranné službě, ve znění pozdějších předpisů

23. Vyhláška MV č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému, ve znění pozdějších předpisů
24. Vyhláška MV č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva
25. Vyhláška SÚJB č. 307/2002 Sb., o radiační ochraně

Prezentace a internetové odkazy

26. HZS Libereckého kraje. Prezentace PowerPoint – Evakuace obyvatelstva, 2008
27. <http://www.army.cz>
28. <http://www.czso.cz>
29. <http://www.hzscr.cz>
30. <http://www.hzscb.cz>
31. <http://www.ioolb.cz>
32. <http://www.osha.gov>

8. KLÍČOVÁ SLOVA

Evakuace

Integrovaný záchranný systém

Krizová situace

Mimořádná událost

Ochrana obyvatelstva

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK A ZNAČEK

aj.	-	a jiné
apod.	-	a podobně
č.	-	číslo
ČB	-	okres České Budějovice
ČK	-	okres Český Krumlov
ČR	-	Česká republika
ČT1	-	Česká televize 1
FM	-	frekvenční modulace
JE	-	jaderná elektrárna
JH	-	okres Jindřichův Hradec
KS	-	krizová situace
MV- GŘ HZS	-	Ministerstvo vnitra - Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru
IZS	-	integrováný záchranný systém
MHD	-	městská hromadná doprava
MU	-	mimořádná událost
např.	-	například
obr.	-	obrázek
ORP	-	obec s rozšířenou působností
PI	-	okres Písek
PT	-	okres Prachatice
ŘP	-	řidičský průkaz
SÚJB	-	Státní úřad pro jadernou bezpečnost
ST	-	okres Strakonice
TA	-	okres Tábor
tj.	-	to je
tzn.	-	to znamená
vyd.	-	vydání

9. PŘÍLOHY

Příloha č.1: Dotazník pro veřejnost

Příloha č.2: Grafické znázornění varovných signálů

Příloha č.3: Znak civilní ochrany

Příloha č.4: Zpráva pro evakuační orgány – opuštěný dům nebo byt

Příloha č.5: Formulář pro evidenci evakuovaných osob

Příloha č.6: Souhrnný přehled chování obyvatelstva za mimořádné události nebo krizové situace

Příloha č.7: Souhrnný přehled znalostí obyvatelstva o evakuačním zavazadle a Všeobecné výstraze

Příloha č.8: Porovnání výsledků z pohledu zúčastněných mužů a žen

Příloha č.9: Porovnání výsledků z pohledu jednotlivých okresů Jihočeského kraje

Příloha č.1: Dotazník pro veřejnost

Dobrý den,

jmenuji se Eliška Vítová a studuji na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, obor Civilní nouzová připravenost.

Dotazník, který jste právě obdržel/a je určen obyvatelům Jihočeského kraje a je potřebný k mé diplomové práci na téma *Stanovení počtu obyvatelstva, které se bude, v případě závažné mimořádné události nebo krizové situace, samovolně evakuovat.*

Prosím o vyplnění tohoto dotazníku, je anonymní a bude použit pouze ke statistickému zpracování jako výzkumná část mé práce.

Správnou odpověď zakroužkujte (v jedné otázce může být více zakroužkovaných odpovědí).

Děkuji za vyplnění.

Bc. Eliška Vítová

1. Jste:
  - a) muž
  - b) žena
2. Název místa bydliště: .....
3. Počet členů domácnosti: děti (do 18-ti let): .....
dospělí (nad 18 let):.....
4. Počet vlastněných automobilů (k dispozici):.....
5. Počet členů domácnosti vlastních řidičských průkaz skupiny B: .....
6. Dojíždíte do zaměstnání:
  - a) ano
  - b) ne
7. Pokud ano, dojíždíte:
  - a) autem
  - b) autobusem, MHD
  - c) jiné: .....

8. V případě mimořádné události nebo krizové situace (např. povodně, orkán, velké požáry, radiační mimořádné události) byste:

- a) využil/a vlastního osobního automobilu a opustil/a oblast po vlastní ose bez souhlasu (vědomí) orgánů zabezpečujících evakuaci
- b) využil/a vlastního osobního automobilu a opustil/a oblast po vlastní ose se souhlasem (vědomím) orgánů zabezpečujících evakuaci
- c) opustil/a ohrožené místo organizovaně dopravními prostředky (autobusy), které zajistí orgány zabezpečující evakuaci

9. Pokud by nějaká mimořádná událost nebo krizová situace nastala, a vy byste nebyl/a s rodinou, evakoval/a byste:

- a) se autem ze zaměstnání, rodina by využila prostředky zabezpečené orgány, které provádí evakuaci
- b) rodinu autem (tzn. vrátil/a byste se pro ně ze zaměstnání)
- c) rodina by využila vlastní (druhý) osobní automobil

10. Evakoval/a byste se:

- a) k příbuzným
- b) ke známým
- c) na rekreační chalupu, chatu
- d) využil/a byste ubytování připravené orgány zabezpečujícími evakuaci

11. Evakuační zavazadlo:

- a) máte připravené
- b) znáte jeho obsah a balil/a byste jej před evakuací
- c) neznáte jeho obsah a náhodně byste vybral/a věci, které si myslíte, že budete potřebovat
- d) spoléhal/a byste se, že základní potraviny, ošacení a přikrývky dostanete v místě ubytování

12. V místě nouzového/náhradního ubytování byste byl/a ochoten/ochotna dočasně:

- a) spát na sportovních lehátkách (matracích) ve velkém kolektivu
- b) spát na ubytovnách ve velkém kolektivu
- c) v penzionu, hotelu

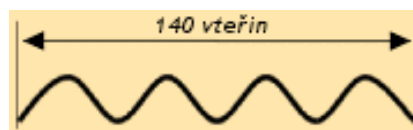
13. V místě nouzového/náhradního ubytování byste byl/a ochoten/ochotna čekat:
- a) do 2 hodin na ubytování po svém příjezdu
  - b) do 4 hodin na ubytování po svém příjezdu
  - c) do 6 hodin na ubytování po svém příjezdu
  - d) jiné:.....
14. Vlastníte domácí zvíře? Jestli ano, jaké a kolik:.....
15. Máte představu, co Vás v obci Vašeho bydliště může ohrozit? (např. povodně, velké požáry, radiační mimořádné události)
- a) ano: .....
  - b) ne
16. Koncové prvky systému varování (sirény, městské informační systémy) v obci mého bydliště:
- a) jsou funkční
  - b) nejsou funkční
  - c) nevím
17. Varovný signál „Všeobecná výstraha“:
- a) znám
  - b) neznám
18. Probíhá v místě Vašeho bydliště každou první středu v měsíci ve 12 hodin zkouška sirén?
- a) ano
  - b) ne
  - c) nevím

Zdroj: Vlastní výzkum

Příloha č.2: Grafické znázornění varovných signálů

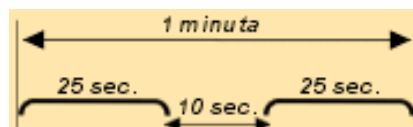
Všeobecná výstraha

Kolísavý tón sirény po dobu 140 sec.

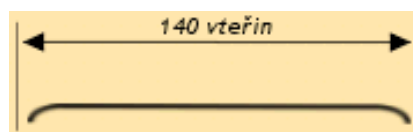
Požární poplach

Přerušovaný tón sirény po dobu 1 min.

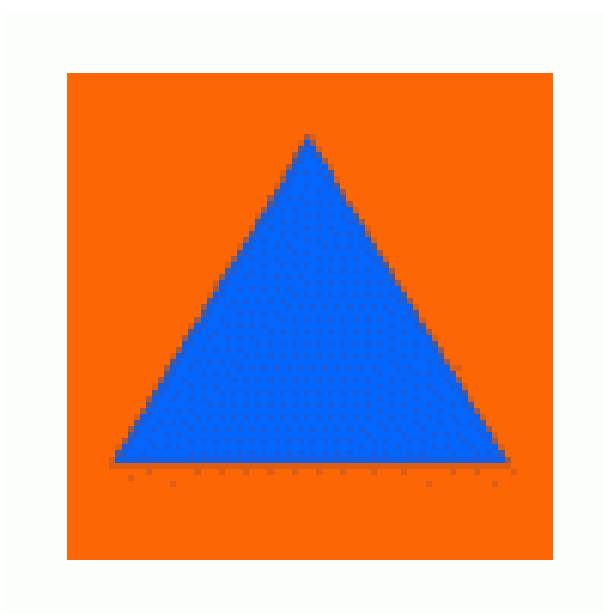
Zkušební tón

Nepřerušovaný tón sirény trvající 140 sec.

Příloha č.3: Znak civilní ochrany

Mezinárodně platný rozeznávací znak civilní ochrany je používán například pro označení evakuačních středisek a přijímacích středisek.

Příloha č.4: Zpráva pro evakuační orgány – opuštěný dům nebo byt

Tato zpráva se musí viditelně vyvěsit na dveřích obydlí, které opustilo evakuované obyvatelstvo.

Název obce:	Adresa:
Jméno a příjmení:	
Jména a příjmení členů domácnosti evakuovaných společně se mnou:	
Odjezd dne:	
V	hodin
Autem:	ano ne
Adresa místa ubytování:	
Podpis:	

Příloha č.6: Souhrnný přehled chování obyvatelstva za mimořádné události nebo krizové situace

Počet vlastněných automobilů k dispozici v domácnosti	Žádný automobil	7 %
	Jeden automobil	45 %
	Dva automobily	29 %
	Tři automobily	13 %
	Čtyři automobily	5 %
	Pět automobilů	1 %
Způsob chování obyvatelstva při MU nebo KS	Obyvatelé by využili vlastního automobilu a opustili by oblast po vlastní ose bez souhlasu (vědomí) orgánů zabezpečujících evakuaci	33 %
	Obyvatelé by využili vlastního automobilu a opustili by oblast po vlastní ose se souhlasem (vědomím) orgánů zabezpečujících evakuaci	45 %
	Obyvatelé by opustili ohroženou oblast organizovaně dopravními prostředky (autobusy), které zajistí orgány zabezpečující evakuaci	22 %
Jak by se obyvatelstvo chovalo, kdyby člen rodiny nebyl při MU či KS s rodinou	Obyvatelé by se evakovali autem ze zaměstnání, rodina by využila prostředky zabezpečené orgány, které provádí evakuaci	15 %
	Obyvatelé by evakovali rodinu autem (tzn.vrátili by se pro ně ze zaměstnání)	53 %
	Rodina by využila vlastní (druhý) osobní automobil	32 %
Místo evakuace	Příbuzní	45 %
	Známí	22 %
	Rekreační chalupa, chata	15 %
	Ubytování zajištěné od orgánů zabezpečujících evakuaci	18 %
Chování v místě ubytování	Obyvatelé by byli ochotni dočasně spát na sportovních lehátkách (matracích) ve velkém kolektivu	59 %
	Obyvatelé by byli ochotni dočasně spát na ubytovnách ve velkém kolektivu	23 %
	Obyvatelé by byli ochotni dočasně spát v penzionu, hotelu	18 %

Pozn.: Informace a texty uvedené v tabulce byly pro účely závěrečného zhodnocení problematiky zestručněny

Příloha č.7: Souhrnný přehled znalostí obyvatelstva o evakuačním zavazadle a Všeobecné výstraze

„Všeobecná výstraha“	Obyvatelé znají	77 %
	Obyvatelé neznají	23 %
Evakuační zavazadlo	Obyvatelé mají připravené	1 %
	Obyvatelé znají jeho obsah a balili by jej před evakuací	27 %
	Obyvatelé neznají jeho obsah a náhodně by vybrali věci, které by mysleli, že budou potřebovat	68 %
	Obyvatelé by se spoléhali, že základní potraviny, ošacení a přikrývky dostanou v místě ubytování	4 %

Pozn.: Informace a texty uvedené v tabulce byly pro účely závěrečného zhodnocení problematiky zestručněny

Příloha č.8: Porovnání výsledků z pohledu zúčastněných mužů a žen

		Muži	Ženy
Chování obyvatelstva při MU nebo KS	Samovolná evakuace (neřízená evakuace)	41%	27%
	Samoevakuace (řízená evakuace)	45%	45%
	Evakuace se zajištěním dopravy	14%	28%
Chování obyvatelstva, kdyby člen rodiny nebyl při MU či KS s rodinou	Evakuovali/y by se autem ze zaměstnání, rodina by využila prostředky zabezpečené orgány, které provádí evakuaci	13%	16%
	Evakuovali/y by rodinu autem (tzn.vrátili/y by se pro ně ze zaměstnání)	50%	55%
	Rodina by využila vlastní (druhý) osobní automobil	37%	29%
Místo evakuace	Příbuzní	43%	44%
	Známí	26%	20%
	Rekreační chalupa, chata	16%	15%
	Ubytování zajištěné od orgánů zabezpečujících evakuaci	15%	21%
Chování v místě ubytování	Byli/y by ochotni/y dočasně spát na sportovních lehátkách (matracích) ve velkém kolektivu	57%	60%
	Byli/y by ochotni/y dočasně spát na ubytovnách ve velkém kolektivu	23%	24%
	Byli/y by ochotni/y dočasně spát v penzionu, hotelu	20%	16%
Čekání v místě ubytování	Čekání do 2 hodin na ubytování po příjezdu	18%	18%
	Čekání do 4 hodin na ubytování po příjezdu	21%	24%
	Čekání do 6 hodin na ubytování po příjezdu	24%	21%
	Čekání jiné	37%	37%
Evakuační zavazadlo	Mají připravené	2%	0%
	Znají jeho obsah a balili/y by jej před evakuací	30%	24%
	Neznají jeho obsah a náhodně by vybrali/y věci, které by mysleli/y, že budou potřebovat	65%	72%
	Spoléhal/y by se, že základní potraviny, ošacení a příkrývky dostanou v místě ubytování	3%	4%
Ohrožení v místě bydliště	Ano	77%	76%
	Ne	23%	24%
„Všeobecná výstraha“	Znají	81%	73%
	Neznají	19%	27%

Pozn.: Informace a texty uvedené v tabulce byly pro účely závěrečného zhodnocení problematiky zestručněny

Příloha č.9: Porovnání výsledků z pohledu jednotlivých okresů Jihočeského kraje

		ČB	ČK	JH	PI	PT	ST	TA
Chování obyvatelstva při MU či KS	Evakuace samovolná (neřízená)	33%	31%	31%	29%	50%	29%	38%
	Samoevakuace (řízená)	44%	53%	50%	21%	33%	39%	56%
	Evakuace se zajištěním dopravy	23%	16%	19%	50%	17%	32%	6%
Jak by se obyvatelstvo chovalo, kdyby člen rodiny nebyl při MU či KS s rodinou	Obyvatelé by se evakovali autem ze zaměstnání, rodina by využila prostředky zabezpečené orgány, které provádí evakuaci	16%	28%	14%	21%	0%	6%	6%
	Obyvatelé by evakovali rodinu autem (tzn.vrátili by se pro ně ze zaměstnání)	43%	66%	47%	65%	100%	65%	56%
	Rodina by využila vlastní (druhý) osobní automobil	41%	6%	39%	14%	0%	29%	38%
Místo evakuace	Příbuzní	38%	59%	32%	50%	83%	44%	46%
	Známi	23%	18%	13%	29%	0%	18%	23%
	Rekreační chalupa, chata	18%	9%	27%	7%	0%	20%	8%
	Ubytování zajištěné od orgánů zabezpečujících evakuaci	21%	14%	28%	14%	17%	18%	23%
Evakuační zavazadlo	Mají připravené	2%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
	Znají jeho obsah a balili by jej před evakuací	27%	6%	34%	0%	33%	35%	38%
	Neznají jeho obsah a náhodně by vybrali věci, které by mysleli, že budou potřebovat	66%	78%	66%	100%	67%	65%	62%
	Spoléhal by, že základní potraviny, ošacení a příkrývky dostanou v místě ubytování	5%	16%	0%	0%	0%	0%	0%
Chování v místě ubytování	Byli by ochotni dočasně spát na sportovních lehátkách (matracích) ve velkém kolektivu	56%	72%	55%	50%	83%	70%	54%
	Byli by ochotni dočasně spát na ubytovnách ve velkém kolektivu	21%	11%	32%	42%	17%	20%	23%
	Byli by ochotni dočasně spát v penzionu, hotelu	23%	17%	13%	8%	0%	10%	23%

		ČB	ČK	JH	PI	PT	ST	TA
Čekání v místě náhradního/nouzového ubytování	Čekání do 2 hodin na ubytování po příjezdu	17%	6%	17%	14%	50%	29%	13%
	Čekání do 4 hodin na ubytování po příjezdu	21%	25%	27%	29%	0%	18%	37%
	Čekání do 6 hodin na ubytování po příjezdu	23%	25%	24%	14%	33%	18%	13%
	Čekání jiné	39%	44%	32%	43%	17%	35%	37%
Ohrožení v místě bydliště	Ano	73%	69%	69%	71%	100%	100%	87%
	Ne	27%	31%	31%	29%	0%	0%	13%
„Všeobecná výstraha“	Znám	77%	81%	78%	71%	83%	59%	100%
	Neznám	23%	19%	22%	29%	17%	41%	0%

Pozn.: Informace a texty uvedené v tabulce byly pro účely závěrečného zhodnocení problematiky zestručněny